

Stöðuskýrsla höfuðborgarsvæðisins

Töluleg samantekt

Mars 2010

Inngangur

Ágæti viðtakandi,

Þú hefur verið valin(n) til að taka þátt í Þjóðfundum á höfuðborgarsvæðinu sem haldinn verður laugardaginn 20. mars næstkomandi. Í þessari samantekt er ýmis opinber fróðleikur um höfuðborgarsvæðið sem getur nýst vel í þeirri vinnu sem framundan er.

Í Sóknaráætlun 20/20 er markmiðið að skapa nýja sókn í atvinnulífi og móta framtíðarsýn um betra samfélag. Samfélag sem mun skipa sér í fremstu röð í verðmætasköpun, menntun, velferð og sönnunum lífsgæðum. Einnig er leitast við draga fram styrkleika og sóknarfæri hvers svæðis og gera tillögur og áætlanir á grunni þeirra. Þá verður leitast við að forgangsraða fjármunum, nýta auðlindir og virkja mannauð þjóðarinnar til að vinna gegn fólksflóttu og leggja grunn að velsæld.

Samkeppnishæfni stuðlar að hagsæld þjóða og svæða. Það er framleiðni eða verðmætasköpun sem byggist á vinnuframlagi einstaklinga, tækjum og/eða annars konar auðlindum. Aukin framleiðni hefur jákvæð áhrif á hagsæld svæðis eða þjóðar.

Við skilgreiningu á árangri varðandi samkeppnishæfni þjóða er gjarnan horft til frammistöðu í þremur meginflokkum, en þeir eru; hagsæld, umhverfi og lífsgæði/jöfnuður.

Í þessari samantekt er yfirlit yfir helstu vísa sem notaðir eru til að mæla samkeppnishæfni þjóða með aðlögun sem hentar til að meta stöðu einstakra svæða. Staða höfuðborgarsvæðisins er síðan mátuð við þá.

Höfuðborgarsvæðið er skilgreint sem svæði sem nær til Garðabæjar, Hafnarfjarðarkaupstaðar, Kjósarhrepps, Kópavogsbæjar, Mosfellsbæjar, Reykjavíkurborgar, Seltjarnarneskaupstaðar, og Sveitarfélagsins Álftaness.

Úr skilgreiningu sóknarsvæða:

Á höfuðborgarsvæðinu búa rúmlega 200 þúsund íbúar þar af rúmlega 118 þúsund í Reykjavík, um 30 þúsund í Kópavogi, tæplega 26 þúsund í Hafnarfirði, tæplega 10.600 í Garðabæ, rúmlega 8.500 í Mosfellsbæ og um 4.400 á Seltjarnarnesi og rúmlega 2.500 í Sveitarfélaginu Álftanesi.

Efnisyfirlit

Inngangur	3
Efnisyfirlit	4
1 Helstu niðurstöður	5
2 Hagsæld.....	6
3 Umhverfi	7
4 Lífsgæði og jöfnuður	12
5 Vinnumarkaður	20
6 Grunn- og leikskólar	27
7 Framhaldsskólar	33
8 Háskólar	35
9 Opinberar rannsóknir.....	38
10 Nýsköpun í fyrirtækjum	39
11 Frumkvöðlar	42
12 Virkni opinberrar þjónustu.....	43
13 Ástand hagkerfisins	44
14 Rekstur og árangur fyrirtækja	47
15 Samgöngur og tækni	52
16 Auðlindir.....	58
17 Menningarmál, söfn og félagsstörf	65

Helstu niðurstöður

- Verðmætasköpun á mann á höfuðborgarsvæðinu hefur vaxið um 33% frá 2001 til 2008 ef miðað er við þáttatekjur á mann, sem er næst mesta aukningin á landsvísu. Mest er aukningin á Austurlandi.
- Um 99,5% íbúa Reykjavíkur og Reykjanes njóta hitaveitu sem er hæsta hlutfallið á landsvísu.
- Raforkunotkun höfuðborgarsvæðisins er 27% af heildarnotkun landsins árið 2008.
- Íbúum á höfuðborgarsvæðinu hefur farið fjölgandi ár frá ári allt frá 1998. Á tímabilinu 1998 til 2009 hefur íbúum á svæðinu fjölgað um rúmlega 22%.
- Hlutfall aldraða sem njóta heimaþjónustu er næst hæst á höfuðborgarsvæðinu, en meðalfjöldi vinnustunda á heimila aldraðra er hæstur á svæðinu.
- Hlutfall einstaklinga sem njóta fjárhagsaðstoðar sveitarfélaga er hæst á höfuðborgarsvæðinu eða 2,4%.
- 65,5% af íbúum á höfuðborgarsvæðinu er á vinnualdri, 18-66 ára. Hlutfall barna er næst lægst í samanburði við önnur landsvæði.
- Hlutfall ellilífeyrisþega af heildarfjölda 67 ára og eldri er 71% á höfuðborgarsvæðinu sem er það lægsta landsvísu.
- Hlutfall barna með umönnunarmat er þriðja hæsta á landsvísu á höfuðborgarsvæðinu eða 6,2%.
- Um 80% af starfandi fólki vann við þjónustugreinar á árinu 2008, 19,5% starfaði við framleiðslustarfsemi og iðngreinar og um 1% starfaði við frumvinnslugreinar.
- Hlutfall erlendra ríkisborgara er tæplega 8% á höfuðborgarsvæðinu sem er nálægt landsmeðaltali.
- Atvinnuleysi mælist 8,8% á höfuðborgarsvæðinu sem er aðeins yfir landsmeðaltali. Svæðið sker sig úr að því leyti að meira atvinnuleysi er meðal fólks með framhaldsskólamenntun en annars staðar.
- Fjárframlög pr. nemanda í leikskóla á höfuðborgarsvæðinu er hæst á landsvísu en kostnaður pr. nemanda í grunnskólum á svæðinu er undir landsmeðaltali.
- Frammistaða nemenda í námi á höfuðborgarsvæðinu er almennt betri en annars staðar á landinu.
- 16 framhaldsskólar með rúmlega 13 þúsund nemendaígildi eru á höfuðborgarsvæðinu.
- Rúmlega 15 þúsund nemar í framhaldsskólum eru með lögheimili á höfuðborgarsvæðinu.
- Tæplega 13 þúsund einstaklingar með lögheimili á höfuðborgarsvæðinu voru við háskólanám 2008. Frá árinu 2000-2008 hefur fjöldi þeirra sem útskrifast úr háskóla og eru með lögheimili á höfuðborgarsvæðinu rúmlega tvöfaldast.
- Nýsköpunarmiðstöð Íslands og Impira styðja við nýsköpun og frumkvöðlastarf bæði á höfuðborgarsvæðinu og á landsvísu.
- Tekjuvöxtur nýrra fyrirtækja er mun hraðari á höfuðborgarsvæðinu en annars staðar á landinu.
- Ef horft er til fjárhagsstöðu sveitarfélaga er höfuðborgarsvæðið með mestan mun á tekjum umfram gjöld og einnig er mest hrein eign pr. íbúa á höfuðborgarsvæðinu.
- Þegar horft er til fyrirtækja með lögheimili á svæðinu voru launagreiðslur mestar í verslun og þjónustu árið 2008 en rekstrarafkoman best í fasteignaviðskiptum.
- Höfuðborgarsvæðið er með langmesta aukningu í fjölda gistingu á hótélum á tímabilinu 2000-2008.
- Heildarvegalengd stofnbrauta á höfuðborgarsvæðinu er 132 km sem er næst minnst, aðeins Suðurnes er með minni vegalengd.
- Höfuðborgarsvæðið er með mesta hlutdeild aflamarks í þorskígildistönnum eða 16,5% af heildinni. Mesta hlutdeild í einstökum tegundum hefur svæðið í karfa og ufsa.
- Höfuðborgarsvæðið hefur náð að auka aflaheimildir sínar í tonnum talið þrátt fyrir samdrátt á landsvísu á tímabilinu frá 2000-2009.
- Á höfuðborgarsvæðinu er einn virkjanakostur tilgreindur í Rammaáætlun varðandi jarðvarma en það er Hengilssvæðið. Ekki eru virkjanakostir í vatnsafla á svæðinu.
- Menningarstarf er blómlegt á höfuðborgarsvæðinu og árið 2006 heimsóttu tæplega 630 þúsund manns minja- og munasöfn á höfuðborgarsvæðinu.

2 Hagsæld

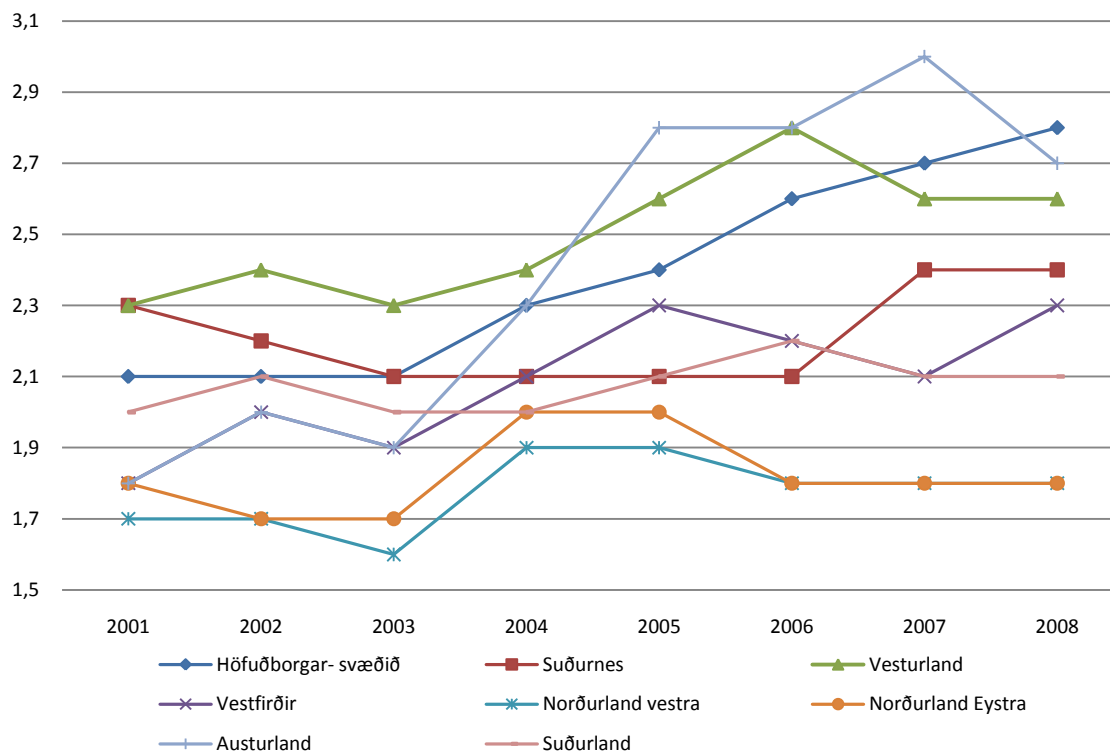
2.1 Þáttatekjur (laun+hlutdeild í afkomu og afskriftum skipt á landshluta eftir launum.)

Þáttatekjur á mann lýsa verðmætasköpun sem birtist í formi launa og afkomu fyrirtækja. Á höfuðborgarsvæðinu hafa þáttatekjur á mann vaxið um 33% á tímabilinu 2001 til 2008 sem er næst mesta aukningin á landsvísu á eftir Austurlandi. Þáttatekjur birtast í millj. kr. á íbúa og eru reiknaðar á grundvelli launa en afskriftum og rekstrarhagnaði fyrirtækja er bætt við á grundvelli meðaltalstalna. Þáttatekjur á mann eru hæstar á höfuðborgarsvæðinu í samanburði við önnur svæði 2008.

Ár	Höfuðborgar- svæðið	Norðurland Norðurland						
	Suðurnes	Vesturland	Vestfirðir	vestra	Eystra	Austurland	Suðurland	
2001	2,1	2,3	1,8	1,7	1,8	1,8	2,0	
2002	2,1	2,2	2,0	1,7	1,7	2,0	2,1	
2003	2,1	2,1	1,9	1,6	1,7	1,9	2,0	
2004	2,3	2,1	2,1	1,9	2,0	2,3	2,0	
2005	2,4	2,1	2,3	1,9	2,0	2,8	2,1	
2006	2,6	2,1	2,2	1,8	1,8	2,8	2,2	
2007	2,7	2,4	2,1	1,8	1,8	3,0	2,1	
2008 (áætlun)	2,8	2,4	2,3	1,8	1,8	2,7	2,1	
Breyting á tímabili	33%	4%	13%	28%	6%	0%	50%	5%

Heimild: Hagvöxtur landshluta 2001-2008 Byggingastofnun og Hagfræðistofnun Háskóla Íslands des. 2008

Þróun þáttatekna eftir svæðum

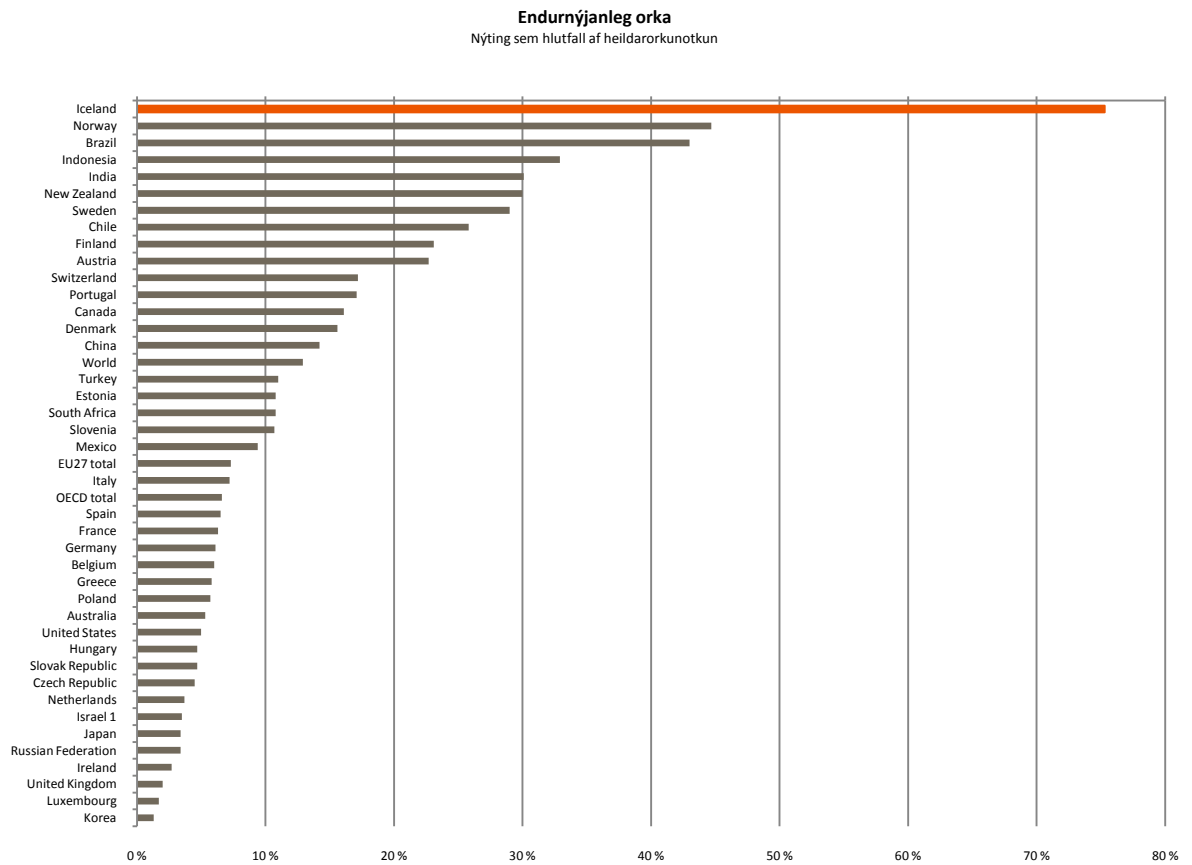
2.2 Aðrir æskilegir en ekki fyrirbyggjandi árangursmælikvarðar fyrir hagsæld

- Framleiðniaukning / Framleiðni pr. vinnustund
- Uppruni framleiðniaukningar
- Breytingar á framleiðni í lykilatvinnugreinum 1999-2008

Umhverfi

Hlutfall endurnýjanlegrar orku í orkunotkun

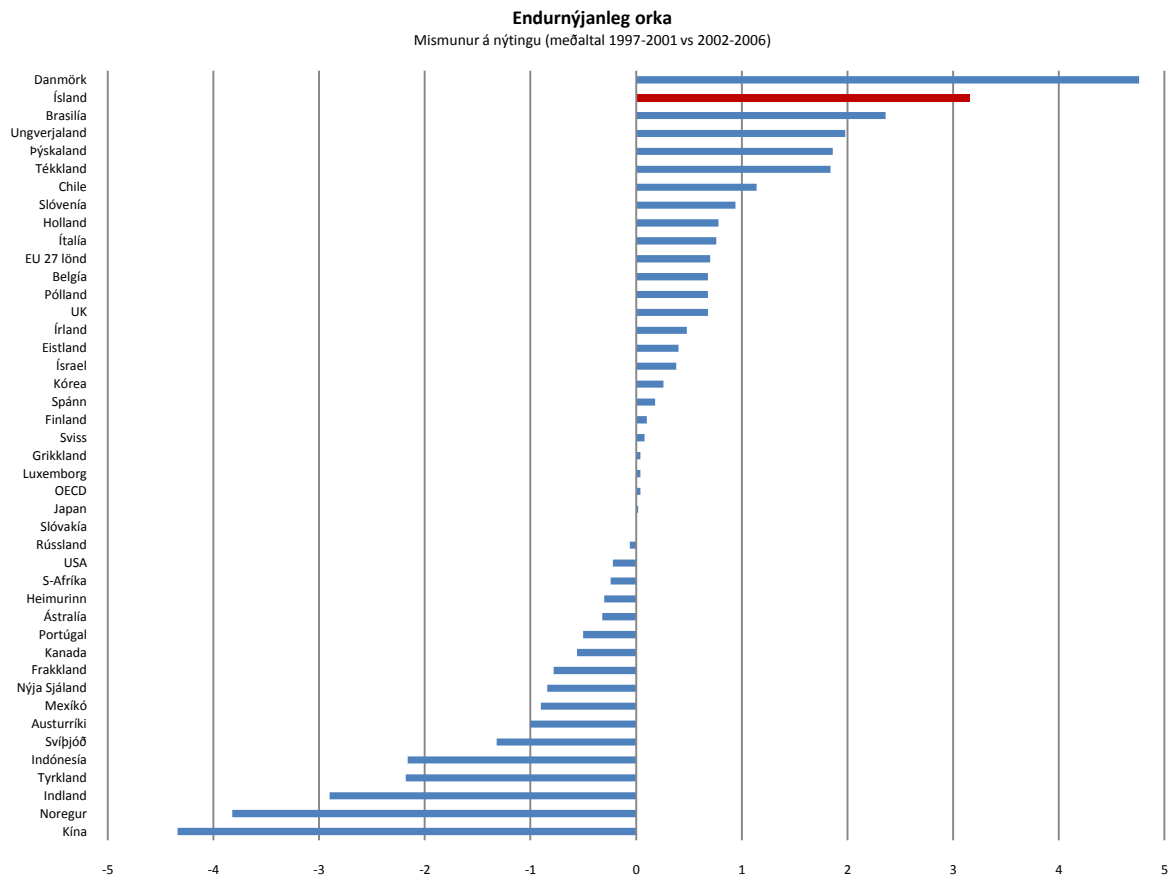
Ekki eru fyrirliggjandi upplýsingar um hlutfall endurnýjanlegrar orku í orkunotkun niður á landshluta og því eru birtar upplýsingar fyrir landið í heild. Eins og sést hér að neðan er samkeppnisstaða Íslands góð að þessu leyti.

Heimild: Orkustofnun

3.2 Breytingar á hlutfalli endurnýjanlegrar orku í orkunotkun

Notkun á endurnýjanlegri orku hefur aukist umtalsvert og vex næst mest á Íslandi á tímabilinu 2002-2006 í samanburði við 1997-2001. Einungis Danmörk nær betri árangri.

Heimild: Orkustofnun

3.3 Hlutfall íbúa sem njóta hitaveitu

Tæplega 99,5% íbúa Reykjavíkur og Reykjanes njóta hitaveitu og er það hæsta hlutfallið á landsvísu.

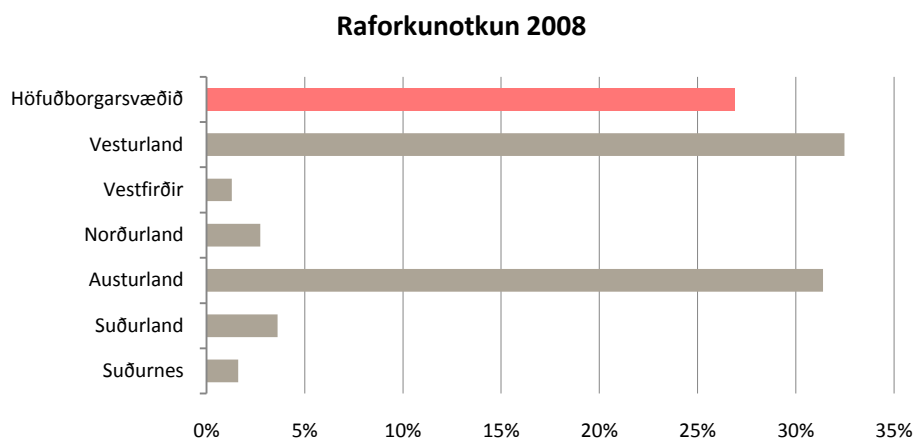
Hlutfall íbúa sem nutu hitaveitu árið 2007

Reykjavík og Reykjanes	Vesturland	Vestfirðir	Norður-land vestra	Norður-land eystra	Austur-land	Suður-land	Lands-meðaltal
99,5%	75,1%	6,8%	84,3%	87,2%	25,6%	68,6%	88,9%

Heimild: Orkustofnun

3.4 Raforkunotkun

Raforkunotkun á höfuðborgarsvæðinu var um 27% af heildarnotkun árið 2008 . Raforkunotkun er meiri á Vesturlandi og Austurlandi.

Heimild: Orkustofnun, Raforkuspá 2009-2030

3.5 Verndarsvæði – fjöldi/flatarmál

Á höfuðborgarsvæðinu er enginn þjóðgarður, 6 friðlönd, 10 náttúruvætti, 8 fólkvangur og 21 önnur friðuð svæði og náttúruminjar.

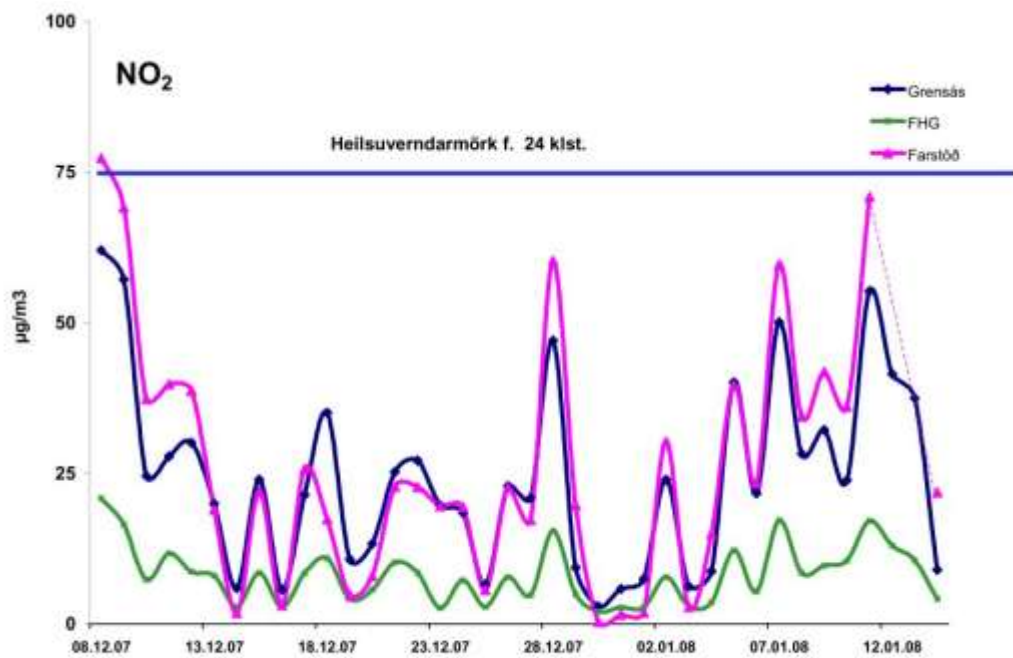
	Fjöldi	Stærð
Þjóðgarðar	0	
Friðlönd	6	284,8 ha
Ástjörn, Hafnarfirði		225 ha
Gróttu, Seltjarnarnesi		5 ha
Varmárósar, Mosfellsbæ		9,6 ha
Bakkatjörn, Seltjarnarnesi		14 ha
Kasthúsatjörn og aðliggjandi fjara, Álftanes		4,2 ha
Gálgahraun, Garðabæ		27 ha
Náttúruvætti	10	62 ha
Borgir, Kópavogi		3 ha
Eldborg í Bláfjöllum		50 ha
Fossvogsbakkar, Reykjavík		
Hamarinn, Hafnarfirði		2 ha
Háubakkar við Elliðaárvog		2 ha
Kaldárhraun og Gjárnar í Hafnarfirði		
Litliborgir í Hafnarfirði		
Laugarás, Reykjavík		
Steðji (Staupasteinn) á Skeiðhóli, Kjósarhreppi		
Tröllabörn í Lækjarbotnum, Kópavogi		5 ha

Víghólar, Kópavogi		1 ha
Valhúsahæð, Seltjarnarnesi		
Fólkvangar	8	38.445 ha
Bláfjöll, Bessastaðahreppi, Garðabæ, Hafnarfirði, Kópavogi, Reykjavík, Seltjarnarnesi		8.400 ha
Rauðhólar, Reykjavík		45 ha
Reykjanesfólkvangur, Garðabæ, Hafnarfirði, Kópavogi, Reykjavík og Seltjarnarnesi		30.000 ha
Ásfjall, Hafnarfirði		
Hleinar í Hafnarfirði		
Hlíð í Bessastaðahreppi		
Hvaleyrarlón og fjörur Hvaleyrarhöfða, Hafnarfirði		
Kasthúsatjörn og aðliggjandi fjara		
Stekkjarhraun í Hafnarfirði		
Önnur friðuð svæði, náttúruminjar og búsvæði	21	
Skerjafjörður innan bæjarmarka Garðabæjar	Straumsvík, Hafnarfirði	Hvaleyrarlón og fjörur Hvaleyrarhöfða, Hafnarfirði
Vífilsstaðavatn og Hraunholtslækur, Garðabæ	Búrfell og Búrfellsgjá, Garðabæ	Urriðakotsvatn, Garðabæ
Bessastaðanes, Gálgahraun og fjörur frá Bala að Kársnesi, Hafnarfirði, Garðabæ, Kópavogi og Bessastaðahreppi	Öskjuhlíð, Reykjavík	Tjörnin og Vatnsmýri, Reykjavík
Valhúsahæð, Seltjarnarnesi	Seltjarnarfjörur og Suðurnes, Seltjarnarnesi	Vesturhorn Laugarness, Reykjavík
Elliðaárdalur, Reykjavík	Myllulækjartjörn í Heiðmörk, Reykjavík	Grafarvogur, Reykjavík
Gufuneshöfði, Reykjavík	Viðey, Reykjavík	Eyjar á Kollafirði, Reykjavík
Úlfarsá og Blikastaðakró, Reykjavík, Mosfellsbæ	Leiruvogur, Mosfellsbæ	Tröllafoss, Mosfellsbæ, Kjalarneshreppi
Andríðsey, Kjalarneshreppi		
Heimild: UST		

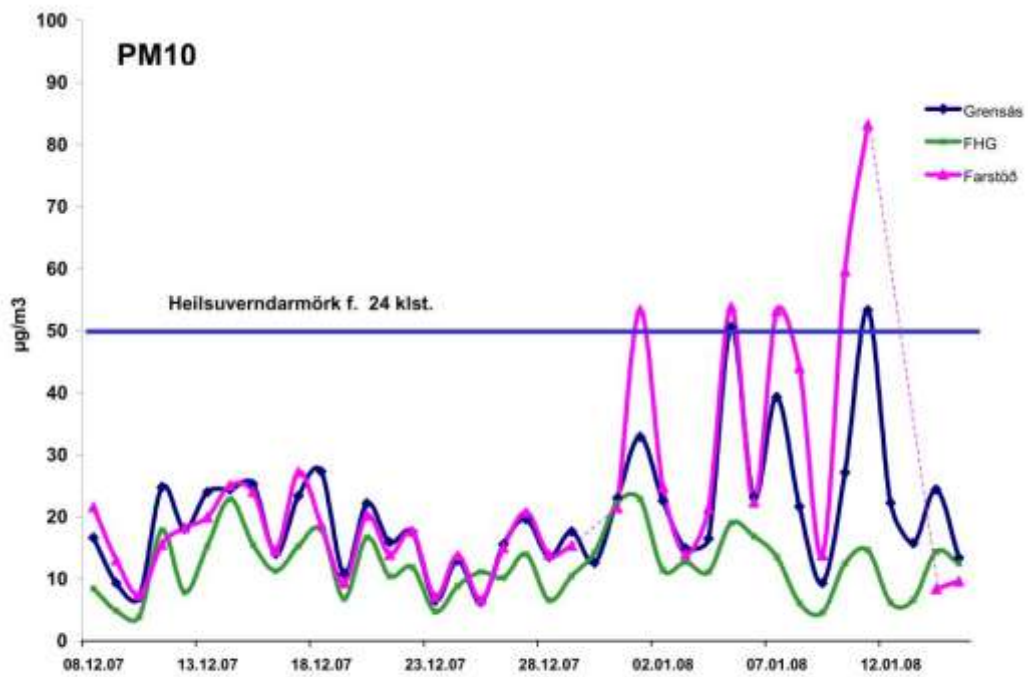
3.6 Útgefin starfsleyfi Umhverfisstofnunar

Á höfuðborgarsvæðinu eru 5 starfsleyfis skyldar sorpstöðvar, 3 olúbirgðastöðvar, 1 fiskimjölsverksmiðja, 1 álver, 2 malbikunarstöðvar, 1 brennslustöð og 3 málningarverksmiðjur.

3.7 Loftmengun (svifryk og NO₂)

Mynd 3. Sólarhringsmeðaltöl köfnunarefnisdíoxíðs (NO₂) við Grenásveg (blá lína), í Fjölskyldu- og húsdýragarðinum (FHG - græn lína) og við Miklubraut (farstöð - bleik lína).

Mynd 4. Sólarhringsmeðaltöl svifryks (PM10) við Grenásveg (blá lína), í Fjölskyldu- og húsdýragarðinum (FHG - græn lína) og við Miklubraut (farstöð - bleik lína).

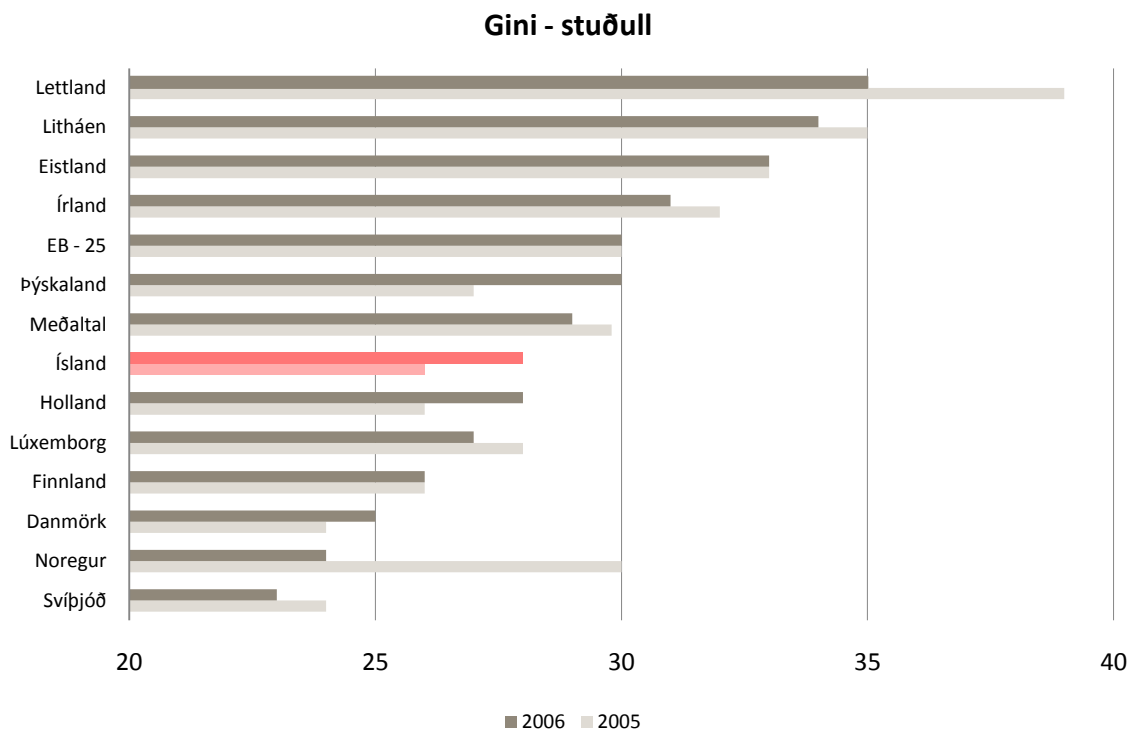
3.8 Aðrir æskilegir en ekki fyrirbyggjandi árangursmælikvarðar fyrir umhverfi á höfuðborgarsvæðinu

- Endurnýting úrgangs
- Umhverfisstærðir starfsemi á svæðinu

4 Lífsgæði og jöfnuður

4.1 Tekjudreifing – Gini stuðull

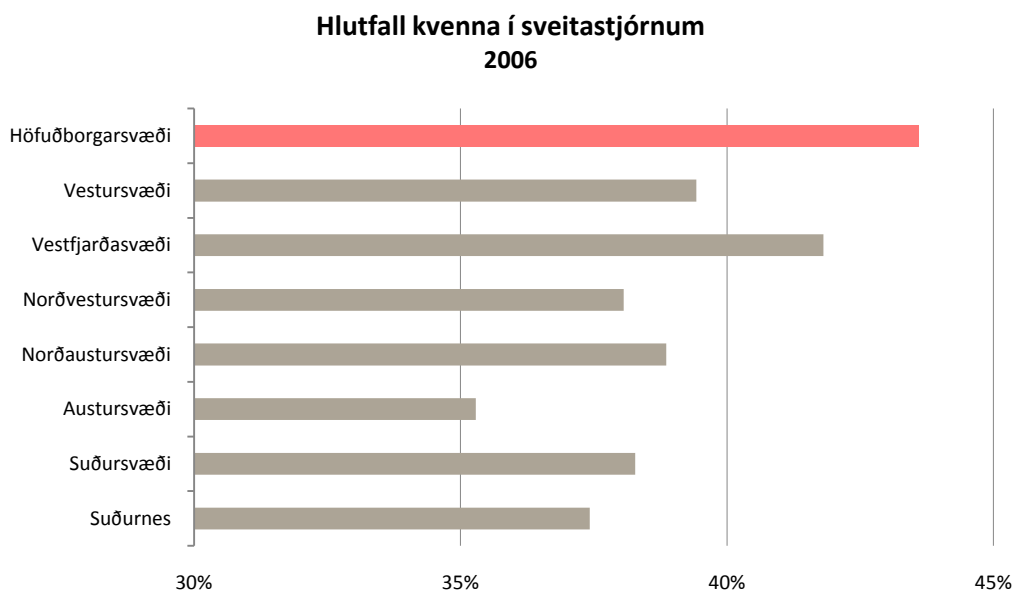
Gini-stuðullinn (Gini-coefficient) mælir í einni tölu milli 0 og 100 hvernig samanlagðar tekjur allra einstaklinga í landinu dreifast. Hann væri 100 ef sami einstaklingurinn hefði allar tekjurnar en 0 ef allir hefðu jafnar tekjur. Ekki liggja fyrir niðurstöður Gini stuðuls fyrir einstök svæði.

Heimild: Hagstofa Íslands

4.2 Hlutfall kvenna í sveitastjórnnum (2006)

Hlutfall kvenna í sveitarstjórnnum á höfuðborgarsvæðinu er um 44% sem er hæsta hlutfallið á landsvísi.

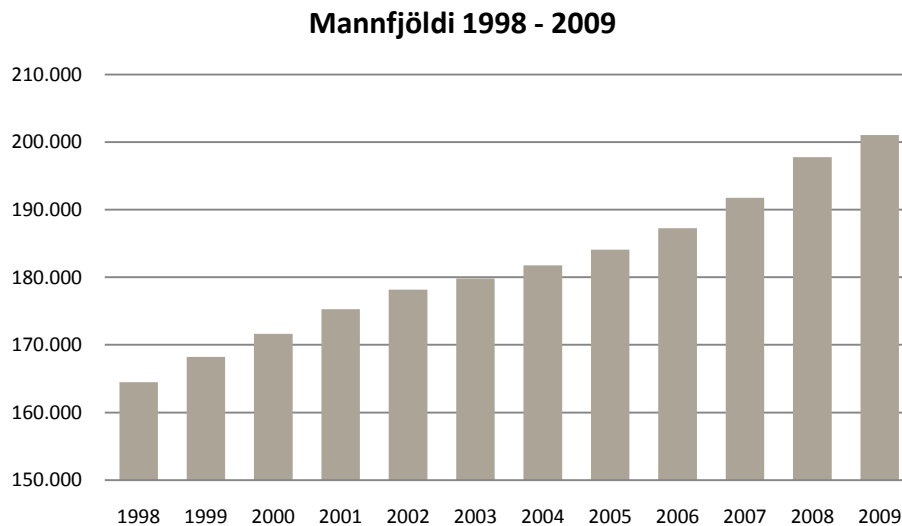

Heimild: Jafnréttisstofa fyrir Félags-og tryggingamálaráðuneyti

Hér er reiknað einfalt hlutfall kvenna í sveitarstjórn eftir sveitarstjórnakosningar árið 2006. Við útreikning fyrir svæði sóknaráætlunar er stuðst við vengið meðaltal. Þannig er leiðrétt fyrir stærð sveitarfélaga. Mikill munur kann að vera á hlut kvenna í sveitarstjórn milli sveitarfélaga innan svæða. Þar kemur sérstaklega til að hlutur kvenna í sveitarstjórn, þar sem val á fulltrúum fer fram með óhlutbundinni kosningu, er jafnan mun minni en í sveitarfélögum þar sem fulltrúar eru kosnir með hlutbundinni kosningu.

4.3 Íbúafjöldi

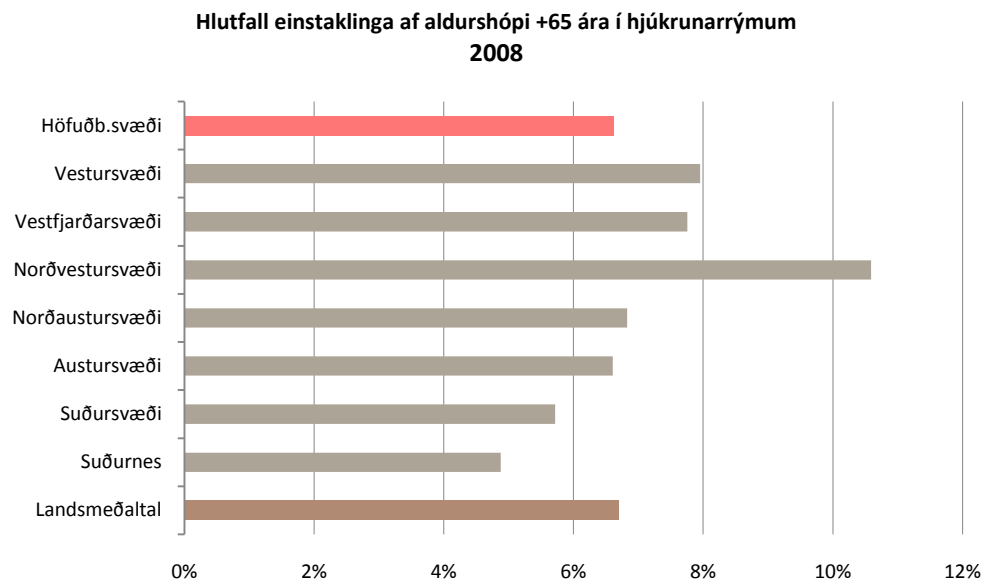
Íbúafjöldi á höfuðborgarsvæðinu hefur íbúum fjölgað um 22% frá 1998 til 2009 á meðan fjölgun utan höfuðborgarsvæðisins var 10%.

Heimild: Hagstofa Íslands

4.4 Hlutfall aldraðra á hjúkrunarheimilum

Tæplega 6,6% íbúa á höfuðborgarsvæðinu 65 ára og eldri eru í hjúkrunarrýmum sem er samsvarandi landsmeðaltalinu.

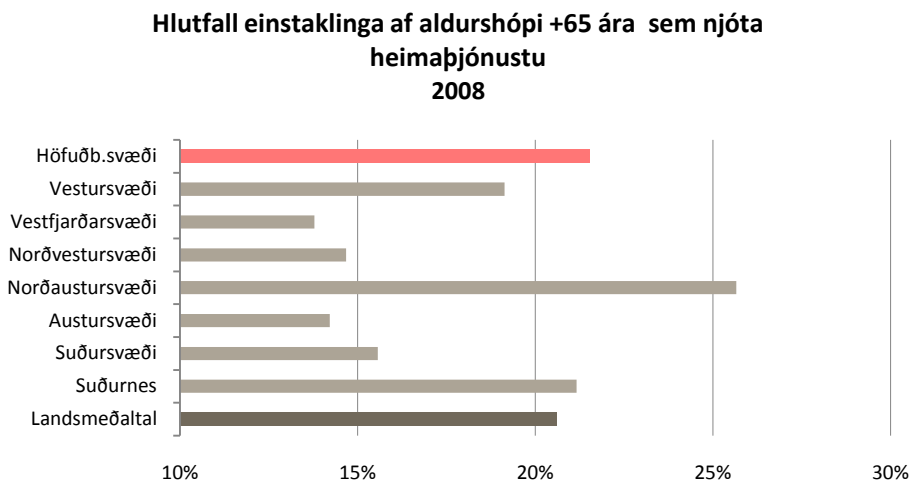

Heimild: Hagstofa Íslands fyrir Félags- og tryggingamálaráðuneytið

Myndin hér að framan sýnir fjölda aldraðra í hjúkrunarrýmum á dvalar- og hjúkrunarheimilum og heilbrigðisstofnunum í desember 2008, samkvæmt upplýsingum rekstraraðila, sem hlutfall af aldurshópi 65 ára og eldri.

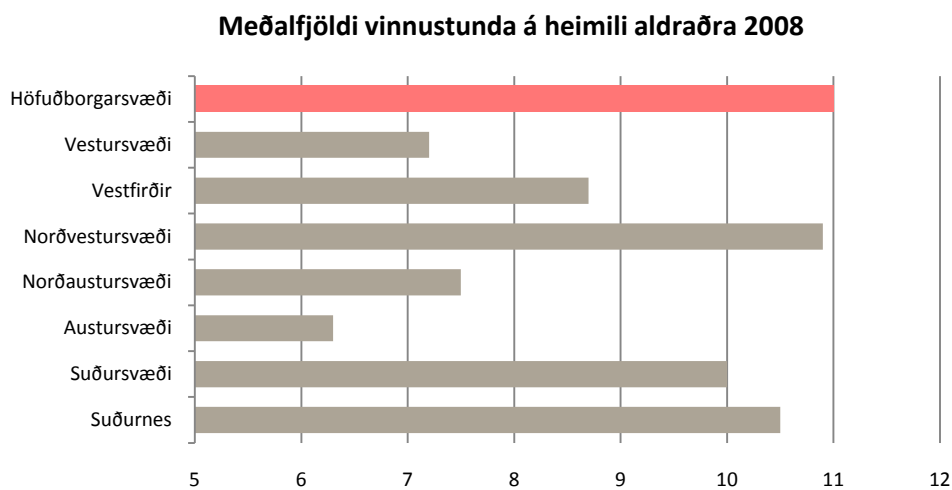
4.5 Hlutfall með félagslega heimaþjónustu

Á höfuðborgarsvæðinu er hlutfall íbúa 65 ára og eldri sem njóta heimaþjónustu 22% sem næst hæsta hlutfallið á landsvísu.

Heimild: Hagstofa Íslands fyrir Félags- og tryggingamálaráðuneytið

Myndin sýnir hlutfall heimila, með íbúa í aldurshópnum 65 ára og eldri, sem nutu félagslegrar heimaþjónustu sveitarfélaga með 250 eða fleiri íbúa árið 2008 samkvæmt upplýsingum félagsmálayfirvalda sveitarfélaga.

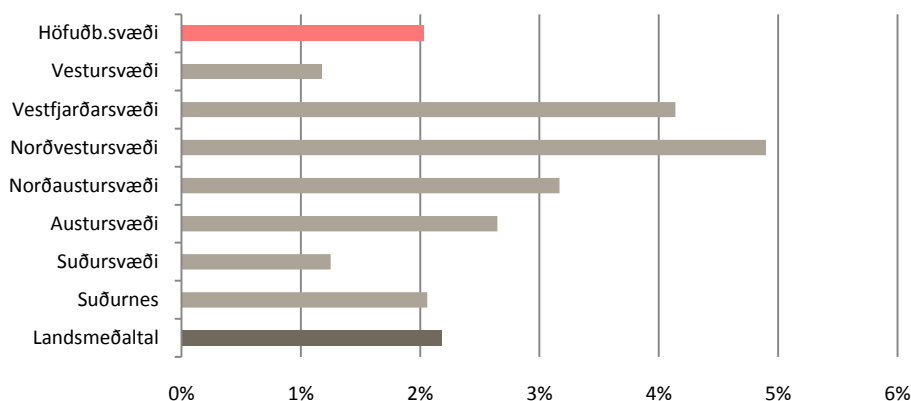
Heimild: Hagstofa Íslands fyrir Félags- og tryggingamálaráðuneytið

Myndin hér að ofan sýnir meðalfjölda vinnustunda á heimili aldraðra og má skoða í samhengi við hlutfall einstaklinga sem njóta heimaþjónustu til að meta þjónustustig og þjónustubörf.

4.6 Hlutfall félagslegs leiguhúsnæðis

Alls er um 2,0% af íbúðarhúsnæði á höfuðborgarsvæðinu leiguhúsnæði í eigu sveitarfélaga sem er rétt undir meðaltali á landsvísu. Eingöngu er um að ræða skuldsettar íbúðir sem leigðar eru íbúum sveitarfélaganna sem eru undir tekju- og eignamörkum. Í einhverjum tilfellum standa íbúðir auðar.

**Hlutfall félagslegs leiguhúsnæðis í eigu sveitarfélaga
sem á hvíla skuldir
2008**

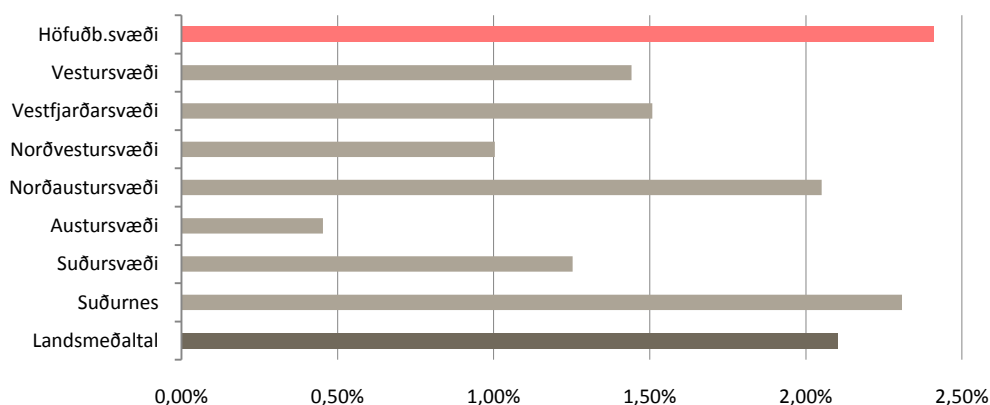

Heimild: Hagstofa Íslands fyrir Félags- og tryggingamálaráðuneytið

4.7 Hlutfall með fjárhagsaðstoð

Á höfuðborgarsvæðinu er hlutfall 18 ára og eldri sem njóta fjárhagsaðstoðar 2,41% sem er hæsta hlutfallið á landsvísu.

**Hlutfall einstaklinga (+18 ára) sem njóta fjárhagsaðstoðar
sveitarfélaga af heildarfjölda sama aldurshóps
2008**

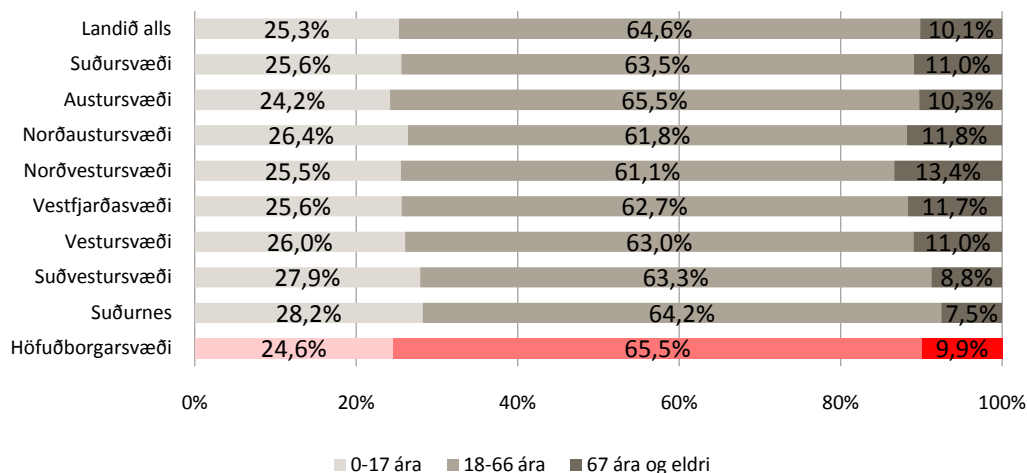
Heimild: Hagstofa Íslands fyrir Félags- og tryggingamálaráðuneytið

Myndin hér að framan sýnir hlutfall þeirra sem nutu fjárhagsaðstoðar í sveitarfélögum með 250 eða fleiri íbúa árið 2008, samkvæmt upplýsingum félagsmálayfirvalda sveitarfélaga. Viðtakendur sem hlutfalli af aldurshópum samkvæmt miðársmannfjölda.

4.8 Aldurssamsetning

Aldurssamsetning á höfuðborgarsvæðinu er þannig að 65,5% eru á þeim aldri sem talist getur mögulega virkur á vinnumarkaði. Þetta er hæsta hlutfallið á landsvísi. Hlutfall barna er næst lægst á höfuðborgarsvæðinu á meðan hlutfall aldraðra, eða 67 ára og eldri, er aðeins undir meðaltali landsins alls.

Aldurssamsetning eftir svæðum 2009

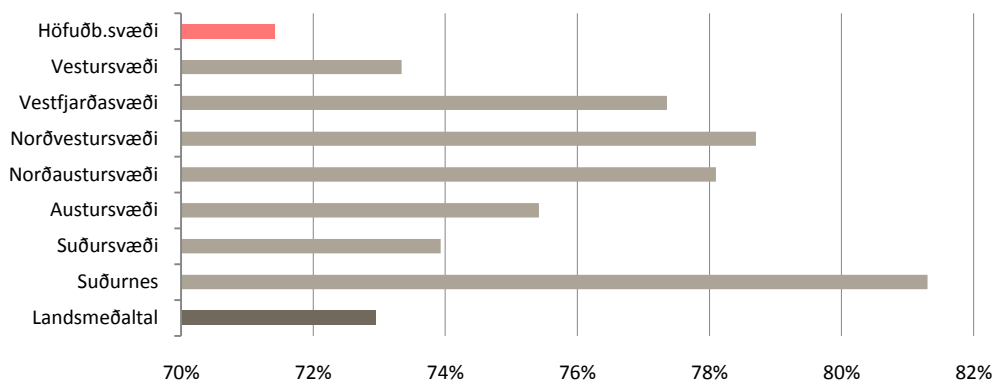

Heimild: Hagstofa Íslands

4.9 Hlutfall ellilífeyrisþega almannatrygginga

Hlutfall ellilífeyrisþega af heildarfjölda 67 ára og eldri er rúmlega 71,4% á höfuðborgarsvæðinu sem er lægsta hlutfallið á landsvísi.

Hlutfall ellilífeyrisþega almannatrygginga af heildarfjölda aldurshóps (+67 ára) 2008

Heimild: Tryggingastofnun ríkisins fyrir Félags- og tryggingamálaráðuneytið

Hafa ber í huga að fjöldatölur ellilífeyrisþega í desember 2009 eru ekki endanlegar, hægt að sækja um lífeyri 2 ár afturvirkkt.

Á myndinni eru ekki taldir með vistmenn dvalarheimila, né heldur aldraðir sem dvalið hafa á sjúkrastofnun í einn mánuð eða lengur.

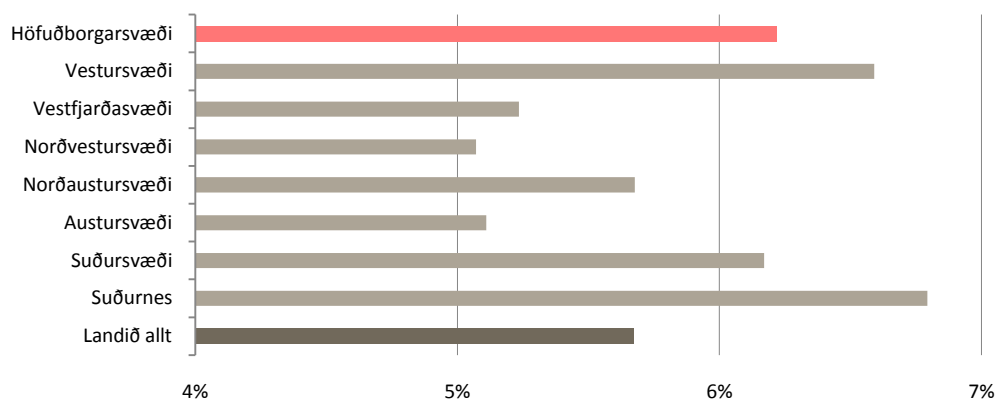
Munur á fjölda þega og fjölda aldraðra er skýrður með því að hluti aldraðra hefur tekjur sem eru yfir þeim mörkum sem veita rétt til bóta úr almannatryggingakerfinu. Einnig eru aldraðir sem dvelja á sjúkrahúsi ekki taldir með, því bætur þeirra falla niður eftir mánuð.

Greining TR: Hér má sjá að hæst er hlutfallið á Suðurnesjum, NA-svæði og NV-svæði, en höfuðborgarsvæðið er með lægsta hlutfallið. Þegar skoðuð er tekjuskipting eftir svæðum sést að meðaltal og miðgildi tekna ellilífeyrisþega er töluvert hærra á höfuðborgarsvæðinu. Þar eru t.d. hlutfallslega fleiri af hópnum 67 ára og eldri sem hafa engar lífeyrisgreiðslur vegna of hárra tekna. Einnig eru hlutfallslega flestir á höfuðborgarsvæðinu m.v. önnur landssvæði sem fresta töku lífeyris. Á Suðurnesjum eru tekjur umrædds hóps töluvert lægri en á öðrum svæðum og hlutfallslega fáir á sjúkrahöfnunum. Á Norðvestursvæði eru tekjur einnig töluvert lægri og fáir sem fresta töku lífeyris. Á Norðaustursvæði sem er þriðja hæst, eru hlutfallslega færri á þessu svæði með engar lífeyrisgreiðslur vegna tekna og einnig virðast færri hafa frestað töku lífeyris hér m.v. landsmeðaltal. Aldursdreifing ellilífeyrisþega er svipuð um allt land, en þó eru Suðurnesin langlæsta hlutfall aldraðra (7,84%) af heildarfjölda á svæðinu og Norðvestursvæðið er með langhæsta hlutfall 67 ára og eldri (13,6 % af heildarfjöldanum).

4.10 Hlutfall barna með umönnunarmat

Um 6,2% barna á höfuðborgarsvæðinu er með umönnunarmat sem er félagsleg aðstoð vegna fötlunar eða veikinda. Þetta er þriðja hæsta hlutfallið á landsvísi og hið sama og á Suðursvæði.

Hlutfall barna (0-17 ára) með umönnunarmat af heildarfjölda barna á svæði 2008

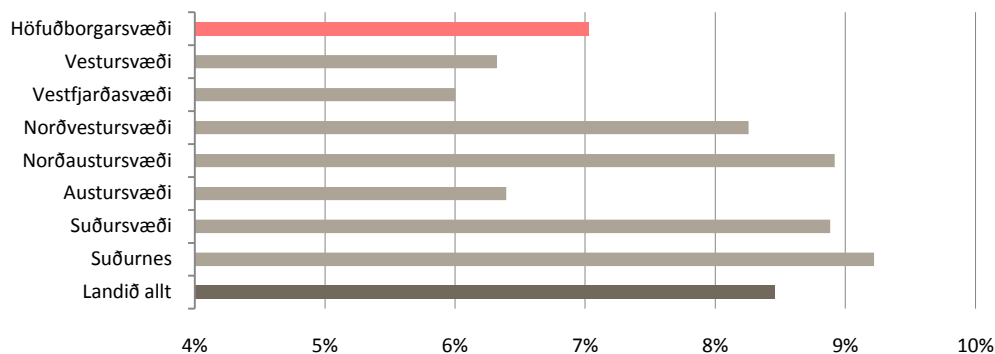
Heimild: Tryggingastofnun ríkisins fyrir Félags- og tryggingamálaráðuneytið

Greining TR: Á Suðurnesjum og Vestursvæði er hlutfall barna með umönnunarmat hærra en landsmeðaltalið og hærra en á höfuðborgarsvæðinu. Á Akranesi hefur hlutfallið verið hátt. Þjónusta er fyrir hendi á Akranesi og hefur þar verið myndað sérstakt greiningarteymi. Sömu sögu má segja um Hveragerði og Keflavík. Einnig má segja að félagsleg tenging sé fyrir hendi þ.e. þegar á viðkomandi svæði búa börn með erfiðleika þá flytji fólk með svipaða stöðu þangað ef einnig er fyrir hendi þjónusta á svæðinu. Á fyrrnefndum svæðum er einnig ódýrara húsnæði en á höfuðborgarsvæðinu og gæti verið auðveldara fyrir fjölskyldur með börn með umönnunarmat að festa kaup á hentugra húsnæði t.d. einbýli en á höfuðborgarsvæðinu.

4.11 Hlutfall með örorkumat 2009

Um 7% íbúa á höfuðborgarsvæðinu eru metnir með verulega örorku sem er talsvert undir landsmeðaltali.

Hlutfall einstaklinga með 50-75% örorkumat árið 2009 af heildaríbúafjölda eftir svæðum 2008

Heimild: Tryggingastofnun ríkisins fyrir Félags- og tryggingamálaráðuneytið

Greining TR: Hér eru Suðurnesin með hæsta hlutfallið og þar á eftir NA-svæði og Suðursvæði. Væntanlega hefur staða atvinnumála á svæðinu áhrif og félagsleg staða íbúa. Einnig sækir fólk sem þarf á félagslegri þjónustu að halda í þéttbýli.

4.12 Afbrot

Tölur hér að neðan sýna afbrot í ýmsum flokkum pr. 10.000 íbúa eftir lögregluumdæmum.

	Manndráp og líkamsmeiðingar			Kynferðisbrot			Áfengislagabrot			Fíkniefnabrot		
	2008	2007	2006	2008	2007	2006	2008	2007	2006	2008	2007	2006
Akranes	42,6	40,3	41,5	11,0	15,1	20,8	45,7	43,7	36,3	66,2	80,6	32,9
Borgarnes	34,6	27,6	32,6	7,7	23,7	8,2	21,2	25,7	14,3	88,5	108,5	97,9
Snæfellsnes	61,3	35,0	26,3	7,7	2,5	9,6	30,7	20,0	16,8	15,3	30,0	28,7
Vestfirðir	38,3	25,4	39,8	19,2	18,7	5,3	17,8	26,8	51,7	49,3	52,2	39,8
Blönduós	22,4	25,4	25,1	3,2	6,3	3,1	3,2	22,2	6,3	32,0	44,4	12,5
Sauðárkrókur	37,8	32,6	25,4	4,7	0,0	9,2	9,5	9,3	20,8	28,4	51,2	20,8
Akureyri	48,3	51,1	41,9	6,3	10,2	11,1	53,7	75,8	68,5	49,5	32,7	82,6
Húsavík	28,2	29,6	18,0	14,1	9,9	14,0	10,1	15,8	8,0	16,1	11,8	22,0
Eskifjörður	27,9	23,3	31,1	8,9	3,5	10,4	19,0	26,8	35,0	11,4	8,1	22,0
Seyðisfjörður	16,7	31,1	18,4	10,0	10,4	1,7	23,3	29,6	33,4	10,0	10,4	28,4
Hvolsvöllur	29,5	18,4	28,0	18,1	9,2	7,0	18,1	18,4	18,7	45,3	6,9	39,6
Selfoss	49,3	41,4	25,8	33,9	24,9	11,5	28,0	24,2	34,4	71,2	38,7	69,6
Vestmannaeyjar	81,7	58,9	52,7	7,4	17,2	9,6	111,4	103,1	115,0	111,4	56,4	71,9
Suðurnes	62,2	63,6	67,0	26,9	14,3	14,5	62,7	72,6	100,6	106,8	101,7	108,9
Höfuðborgarsvæðið	39,8	48,3	44,5	9,4	10,3	8,6	21,9	40,7	54,8	46,1	67,1	74,8
Landið allt	42,1	46,0	42,3	11,8	11,4	9,4	28,3	42,6	53,7	50,8	60,1	70,1

Heimild: Afbrotatölfræði 2008. Ríkislögreglustjóri

Höfuðborgarsvæðið er undir landsmeðaltali í flokkunum; manndráp og líkamsmeiðingar, kynferðisbrotum, áfengislagabrotum og fíkniefnabrotum.

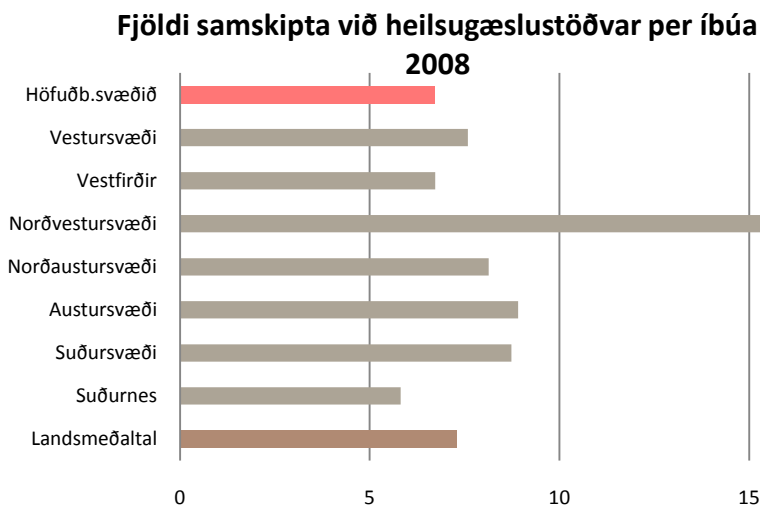
	Auðgunarbrot			Eignaspjöll			Nytjastuldur			Friðhelgi einkalífsins		
	2008	2007	2006	2008	2007	2006	2008	2007	2006	2008	2007	2006
Akranes	110,3	134,3	195,4	111,9	125,9	159,1	11,0	3,4	5,2	15,8	10,1	12,1
Borgarnes	154,0	124,3	85,6	109,7	114,5	46,9	9,6	7,9	10,2	15,4	25,7	26,5
Snæfellsnes	58,8	50,0	50,3	43,5	20,0	52,7	15,3	2,5	9,6	17,9	10,0	9,6
Vestfirðir	91,7	44,2	41,1	60,2	69,6	61,0	6,8	5,4	2,7	32,8	29,5	29,2
Blönduós	32,0	38,1	31,3	32,0	34,9	21,9	0,0	3,2	9,4	9,6	9,5	9,4
Sauðárkrókur	47,3	53,5	36,9	70,9	79,1	83,0	2,4	0,0	2,3	16,5	9,3	23,1
Akureyri	138,0	150,8	165,7	94,4	95,8	122,0	11,7	7,7	6,0	13,4	15,3	19,3
Húsavík	30,2	25,6	46,1	26,2	31,5	30,1	6,0	3,9	10,0	12,1	19,7	16,0
Eskifjörður	32,9	68,6	40,1	32,9	36,1	69,9	3,8	4,7	0,0	5,1	9,3	23,3
Seyðisfjörður	68,3	75,5	56,8	43,3	50,4	63,5	6,7	10,4	6,7	5,0	16,3	11,7
Hvolsvöllur	63,4	50,5	65,3	68,0	48,2	63,0	4,5	2,3	0,0	15,9	32,1	21,0
Selfoss	238,9	150,5	137,0	97,2	120,1	118,4	6,7	12,4	13,6	30,0	15,2	29,4
Vestmannaeyjar	136,1	95,7	136,5	151,0	179,1	158,1	12,4	7,4	4,8	37,1	17,2	21,6
Suðurnes	180,3	154,1	243,0	136,2	156,8	163,7	10,8	12,7	27,4	26,0	23,3	36,3
Höfuðborgarsvæðið	332,0	254,8	275,6	101,9	111,3	123,0	15,7	18,1	19,6	16,8	19,3	24,9
Landið allt	256,6	201,0	220,3	96,6	105,4	116,0	13,0	14,2	16,0	17,8	18,7	24,2

Heimild: Afbrotatölfræði 2008. Ríkislögreglustjóri

Höfuðborgarsvæðið er yfir landsmeðaltali í flokkunum; auðgunarbrot, eignaspjöll og nytjastuldur en undir í flokknum sem snýr að brotum á friðhelgi einkalífsins.

4.13 Fjöldi samskipta við heilsugæslustöðvar

Fjölda samskipta á hvern íbúa á höfuðborgarsvæðinu er 6,7 sem er undir landsmeðaltali.

4.14 Aðrir æskilegir en ekki fyrirbyggjandi árangursmælikvarðar fyrir lífsgæði og jöfnuð

- Tekjudreifing – Gini stuðull niður á svæði
- Biðtími eftir hjúkrunarplássi
- Gæði heilbrigðisþjónustu
- Hlutfall íbúa á vinnualdri undir fátæktarmörkum

Vinnumarkaður

5.1 Fjöldi Launagreiðenda eftir atvinnugreinum á höfuðborgarsvæðinu árið 2005

Alls voru 55 fyrirtæki á höfuðborgarsvæðinu með 250 eða fleiri starfsmenn og eru það mest fyrirtæki í verslun og ýmis konar viðgerðarþjónustu. Þessi flokkur er einnig stærstur í fyrirtækjum sem eru í stærðinni 100-249 starfsmenn.

	1	2 - 9	10 - 19	20 - 49	50 - 99	100 - 249	>249
Alls	9.590	4.755	725	398	145	88	55
A Landbúnaður, dýraveiðar og skógrækt	98	59	7	4	0	0	0
B Fiskveiðar	83	69	6	5	3	0	0
C Námsgöngu- og vinnsla hráefna úr jörðu	1	1	2	0	1	0	0
D Iðnaður	556	478	88	68	23	12	8
E Veitur	0	4	0	0	1	0	2
F Byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð	1.772	799	80	36	11	6	2
G Verslun og ýmis viðgerðarþjónusta	875	1.057	192	84	28	19	12
H Hótel- og veitingahúsarekstur	105	196	80	53	9	4	2
I Samgöngur og flutningar	875	128	22	19	9	4	8
J Fjármálaþjónusta, lífeyrissjóðir og váttryggingar	107	69	12	16	7	8	3
K Fasteignaviðsk., leigustarfs. og ýmis sérhæfð þjónusta	2.401	978	108	56	24	13	4
L Opinber stjórnsýsla; almannatryggingar	9	10	3	4	4	2	8
M Fræðslustarfsemi	189	47	11	11	6	3	0
N Heilbrigðis og félagsþjónusta	999	352	37	14	9	12	5
O Önnur samfélagsþjón., félags- og menningarstarfsemi o.fl.	1.445	504	77	28	10	5	1
Q Starfsemi alþjóðlegra stofnana og samtaka með úrlendisrétt	0	0	0	0	0	0	0
Ótilgreind starfsemi	75	4	0	0	0	0	0

Heimild: Hagstofa Íslands

5.2 Fjöldi starfandi eftir atvinnugreinum

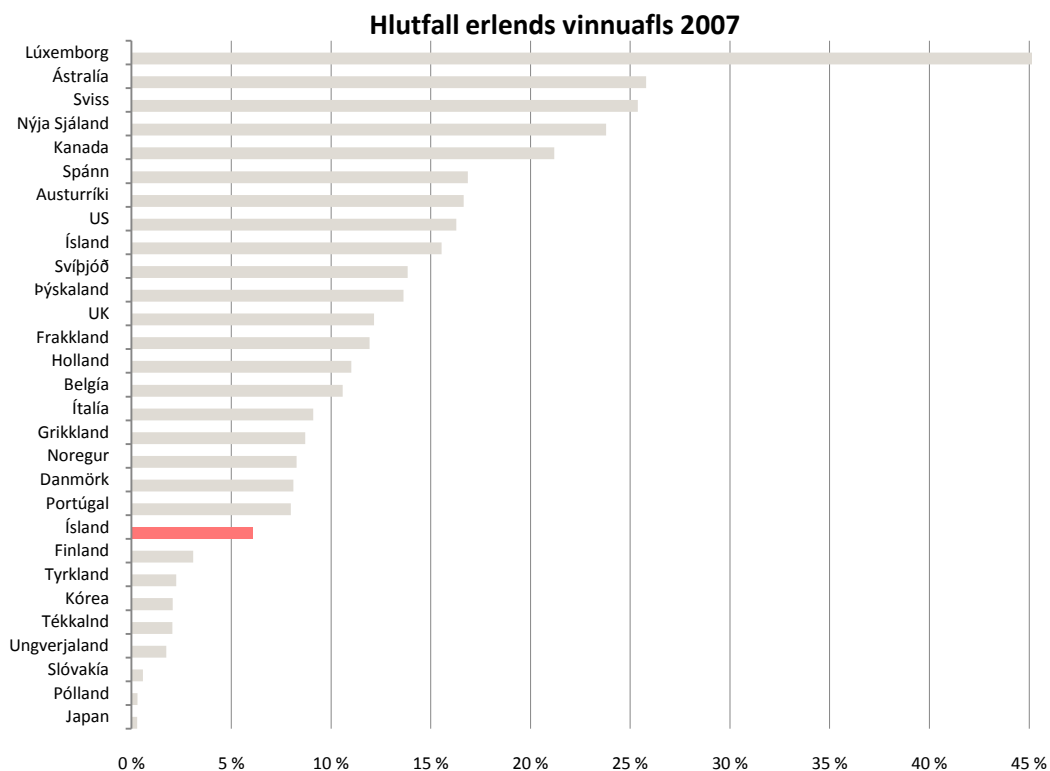
Meðfylgjandi tafla sýnir skiptingu starfandi fólks niður á hinar ýmsu greinar. Þjónusta vegur þýngst, því næst iðnaður og framleiðslustarfsemi en frumvinnslugreinararnar minnst. Hér er miðað við árið 2008.

	2008			
	Karlar	Konur	Alls	Hlutfall
Landbúnaður (A)	400	100	500	0,43%
Fiskveiðar (B)	600	0	700	0,60%
Landbúnaður og fiskveiðar alls	1.000	100	1.100	0,94%
Fiskiðnaður (DA 1520)	500	100	600	0,52%
Annar iðnaður (D án DA 1520)	7.800	3.000	10.800	9,27%
Veitur (E)	800	300	1.100	0,94%
Mannvirkjagerð (F)	9.600	600	10.200	8,76%
Framleiðslustarfsemi alls	18.700	4.000	22.700	19,48%
Verslun og viðgerðarþjónusta (G)	9.900	7.300	17.200	14,76%
Hótel- og veitingahúsarekstur (H)	2.200	2.200	4.400	3,78%
Samgöngur og flutningar (I)	5.500	2.500	8.000	6,87%
Fjármálaþjónusta og tryggingar (J)	3.400	4.100	7.500	6,44%
Fasteignaviðsk. og ýmis þjón. (K)	8.600	4.600	13.100	11,24%
Opinber stjórnsýsla (L)	3.100	3.400	6.500	5,58%
Fræðslustarfsemi (M)	3.300	5.400	8.700	7,47%
Heilbrigðis- og félagsþjónusta (N)	3.400	14.800	18.100	15,54%
Önnur samfélagsleg þjónusta, menningarstarfsemi og ótilgr (O-Q).	4900	4100	9000	7,73%
Þjónustustarfsemi alls	44.200	48.600	92.700	79,57%
Samtals allir flokkar	63.900	52.700	116.500	100,00%

Heimild: Hagstofa Íslands

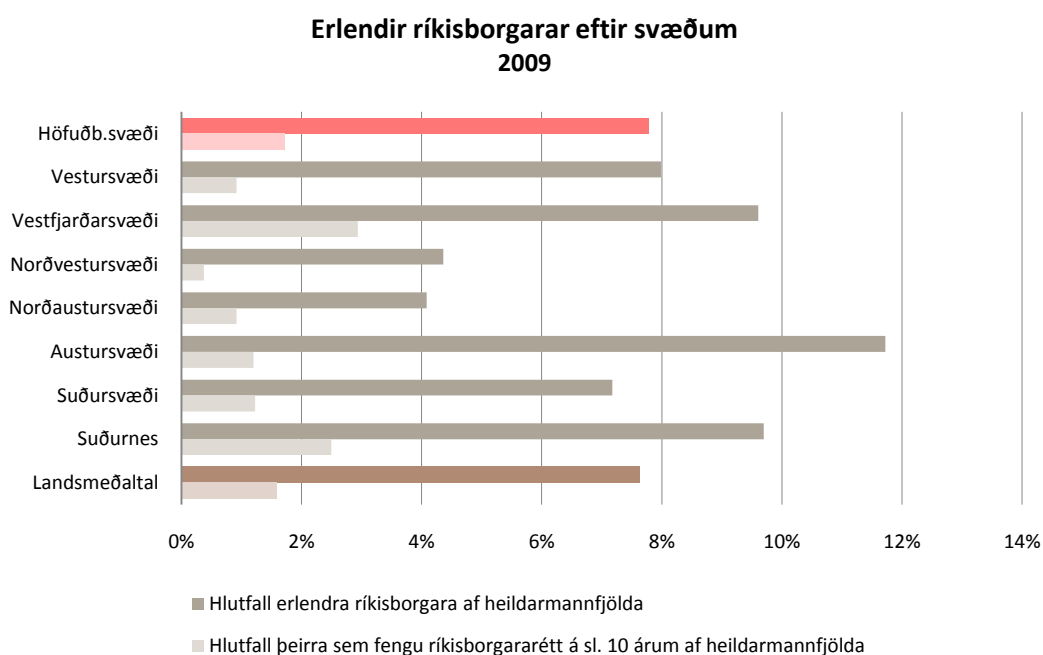
5.3 Umfang erlends vinnuafls

Ef lítið er til Íslands í heild má sjá að erlent vinnuafli er hlutfallslega lítill hluti vinnuafls í samanburði við önnur lönd.

Heimild: Hagstofa Íslands

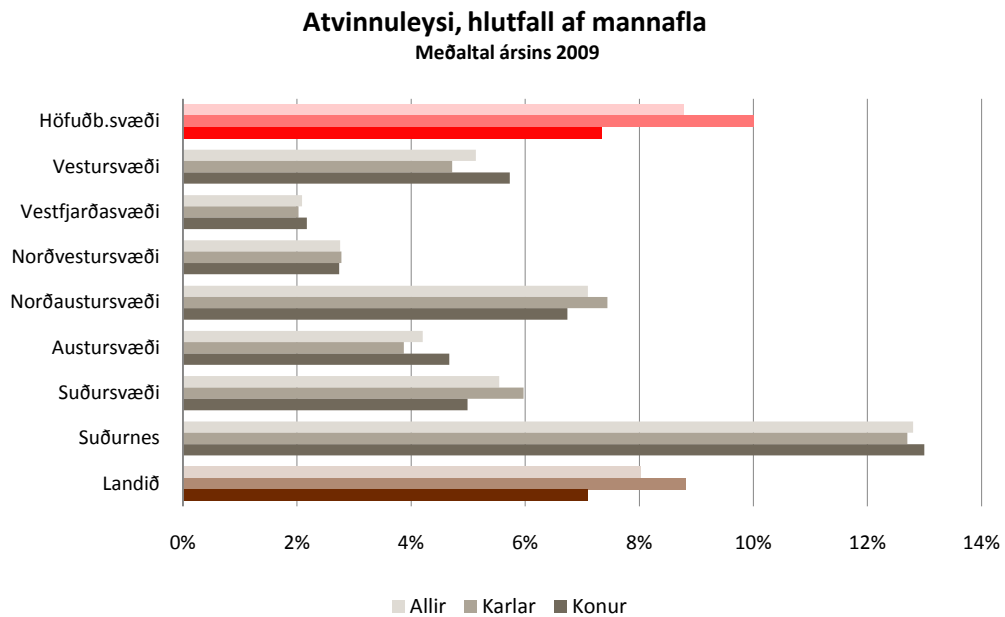
Eins og sjá má á myndinni hér að neðan er hlutfall erlendra ríkisborgara hæst á Austursvæði eða tæplega 12% en hlutfallið er um 7,8% á höfuðborgarsvæðinu sem er nálægt meðaltali á landsvísi. Hlutfall erlendra ríkisborgara sem fengu ríkisborgararétt á undanförunum 10 árum er nálægt landsmeðaltali á höfuðborgarsvæðinu.

Heimild: Hagstofa Íslands fyrir Félags- og tryggingamálaráðuneytið

5.4 Atvinnuleysi (hlutfall)

Atvinnuleysi á höfuðborgarsvæðinu er næst hæst á landsvísu og mælist 8,8% á meðan landsmeðaltal er um 8%.

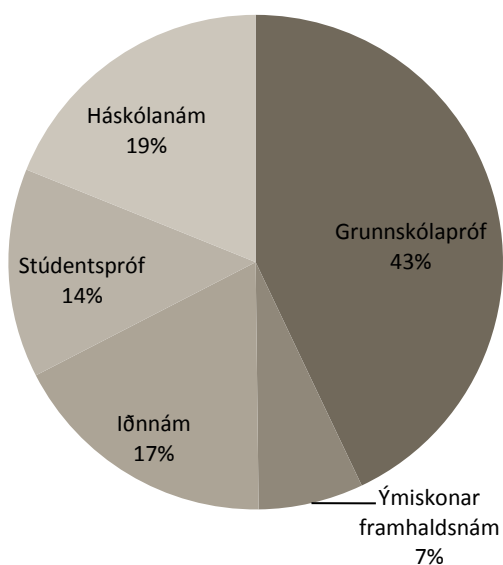

Heimild: Vinnumálastofnun fyrir Félags- og tryggingamálaráðuneytið

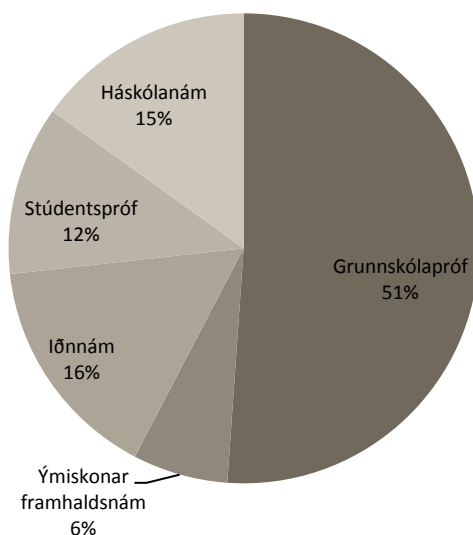
5.5 Menntunarstig atvinnulausra

Almennt virðist lágt menntunarstig einkenna atvinnuleysi á landsbyggðinni. Hins vegar er hlutfall atvinnulausra sem eru með meiri menntun hærra á höfuðborgarsvæðinu en á landinu í heild. Það helgast hugsanlega líka af því að hærra hlutfall fólks með framhaldsmenntun býr á höfuðborgarsvæðinu.

Menntunarstig atvinnulausra á Höfuðborgarsvæðinu

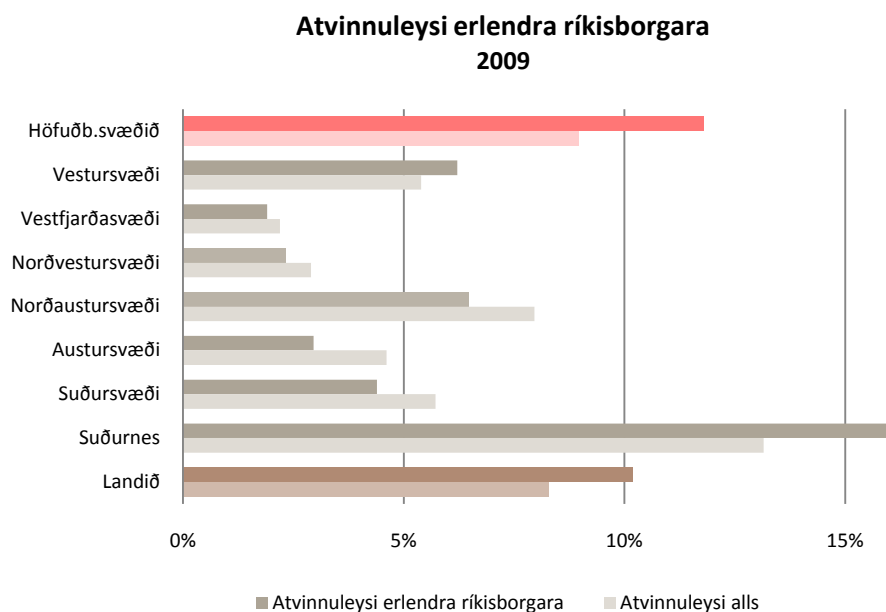
Menntunarstig atvinnulausra - landið allt

Heimild: Vinnumálastofnun fyrir Félags- og tryggingamálaráðuneytið

5.6 Atvinnuleysi erlendra ríkisborgara

Á höfuðborgarsvæðinu er atvinnuleysi meðal erlendra ríkisborgara meira en atvinnuleysi á svæðinu í heild. Atvinnuleysi erlendra ríkisborgara mælist nú tæplega 12% á höfuðborgarsvæðinu.

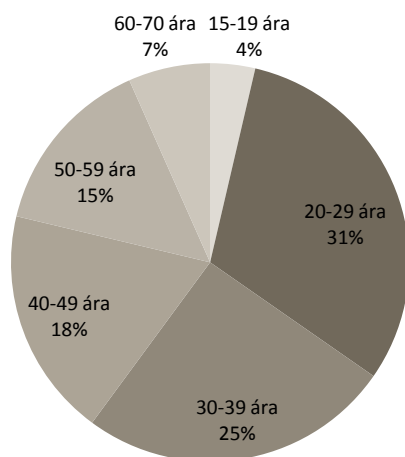

Heimild: Vinnumálastofnun fyrir Félags- og tryggingamálaráðuneytið

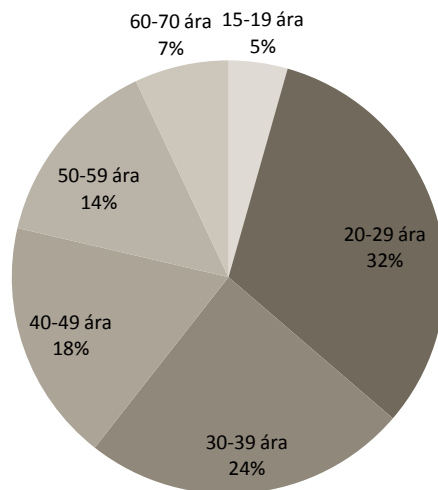
5.7 Aldursdreifing atvinnulausra

Dreifing atvinnuleysis eftir aldri er mjög svipað á höfuðborgarsvæðinu eins og á landinu í heild. Á fámennari svæðum virðist heldur meira um atvinnuleysi í yngstu og elstu aldurshópunum.

Aldursdreifing atvinnulausra á Höfuðborgarsvæðinu

Aldursdreifing atvinnulausra, landsmeðaltal

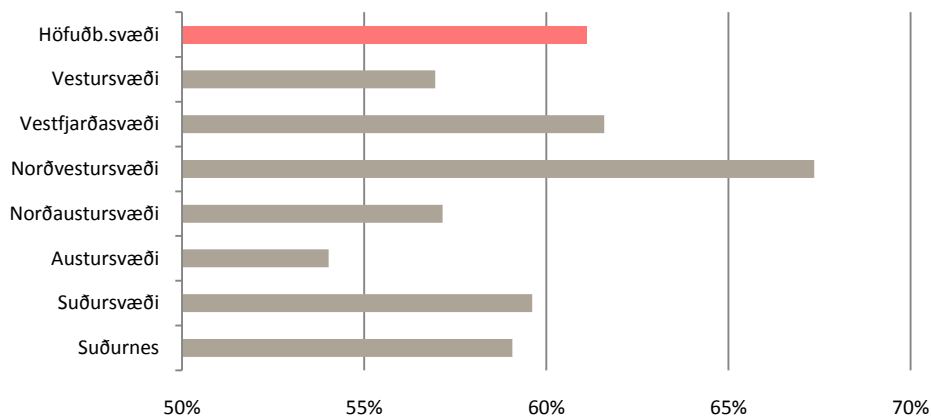

Heimild: Vinnumálastofnun fyrir Félags- og tryggingamálaráðuneytið

5.8 Munur á heildarlaunum kynja (2006)

Launamunur kynjanna er talsverður á höfuðborgarsvæðinu sem birtist þannig að heildarlaun kvenna eru um 61% af heildarlaunum karla. Tvö svæði eru með minni mun og fimm svæði með meiri mun.

Hlutfall heildarlauna kvenna af heildarlaunum karla 2006

Heimild: Jafnréttisstofa fyrir Félags- og tryggingamálaráðuneytið

Heildarlaun kvenna sem hlutfall af heildarlaunum karla: Upplýsingar eru unnar af Jafnréttisstofu úr gögnum frá Ríkisskattstjóra til Hagstofu Íslands. Um er að ræða útreikninga á skattskyldum tekjum karla og kvenna, atvinnutekjum og heildartekjum. Þannig eru reiknaðar með til tekna allar aukagreiðslur til launþega. Við útreikning er stuðst við vegið meðaltal til þess að leiðrétta fyrir stærð sveitarfélaga. Gögnin gilda fyrir árið 2006.

Greining: Konur á Norðvestursvæði hafa hærra hlutfall af heildarlaunum karla en konur á öðrum landssvæðum (67,4% af heildarlaunum karla) á sama svæði. Skýringa má leita í því að stærstu sveitarfélög á svæðinu eru frekar há hvað þetta varðar. Einnig má geta þess að á þessu svæði eru eilítið minni möguleikar fyrir karla að hafa háar tekjur af störfum tengdum sjávarútvegi, en t.d. á Vestfjarðarsvæði og Norðaustursvæði.

5.9 Aðrir æskilegir en ekki fyrirbyggjandi árangursmælikvarðar fyrir vinnumarkað

- Fjöldi árlegra vinnustunda pr. vinnandi mann
- Meðalbreyting launakostnaðar 5 ára tímabil
- Inn- og útstreymi vinnuafls

6 Grunn- og leikskólar

6.1 Fjárframlög til menntunar

Kostnaður við hvern nemanda í leikskólum á höfuðborgarsvæðinu er hæstur á landsvísu en kostnaður pr. nemenda í grunnskólum er undir landsmeðaltali.

Svæði	Leikskólar	Grunnskólar
Höfuðborgarsvæði	1.140.000	1.074.000
Vestursvæði	970.000	1.128.000
Vestfjarðasvæði	1.016.000	1.173.000
Norðvestursvæði	860.000	1.237.000
Norðaustursvæði	966.000	1.121.000
Austursvæði	1.087.000	1.403.000
Suðursvæði	999.000	1.170.000
Suðurnes	1.077.000	980.000
Landsmeðaltal	1.014.375	1.160.750

Heimild: Árbók Sveitarfélaga 2009

6.2 Frammistaða í námi

6.2.1 Samræmd próf í 4. Bekk

Frammistaða nemenda á höfuðborgarsvæðinu var best í íslensku og næst best í stærðfræði á árinu 2009.

Frammistaða á samræmdum könnunarprófum í 4. bekk eftir landssvæðum 2009

	Íslenska		Stærðfræði	
	M.	Fj.	M.	Fj.
Höfuðborgarsvæði	30,9	2411	30,5	2447
Vestursvæði	28,0	204	28,4	210
Vestfjarðasvæði	28,3	90	27,7	96
Norðvestursvæði	30,4	116	31,3	113
Norðaustursvæði	30,2	377	29,7	378
Austursvæði	30,0	143	30,9	140
Suðursvæði	29,2	336	29,4	344
Suðurnes	25,2	284	27,7	286
Samtals	30,0	3961	30,0	4014

M = meðalta, fj. = fjöldi.

Niðurstöður eru á normaldreifðum kvarða þar sem landsmeðaltal er 30 (samræmd grunnskólaeinkunn).

Heimild: Námsmatsstofnun

6.2.2 Samræmd könnunarpróf í 7. Bekk

Í 7. bekk er frammistaða nemenda á höfuðborgarsvæðinu best á landsvísu ásamt Norðvestursvæði í íslensku og næst best í stærðfræði 2009 á eftir Norðvestursvæði.

Frammistaða á samræmdum könnunarprófum í 7. bekk eftir landssvæðum 2009.

	Íslenska		Stærðfræði	
	M.	Fj.	M.	Fj.
Höfuðborgarsvæði	31,0	2.334	31,2	2.374
Vestursvæði	29,9	217	29,3	224
Vestfjarðasvæði	28,8	87	27,4	86
Norðvestursvæði	31,0	93	31,3	91
Norðaustursvæði	30,0	406	28,4	409
Austursvæði	29,6	138	28,2	141
Suðursvæði	27,6	359	28,0	358
Suðurnes	25,8	282	27,0	280
Samtals	30,0	3.916	30,0	3.963

M = meðalta, fj. = fjöldi.

Niðurstöður eru á normaldreifðum kvarða þar sem landsmeðaltal er 30 (samræmd grunnskólaeinkunn).

Heimild: Námsmatsstofnun

6.2.2.1 Framfarir milli 4. og 7. Bekkjar

Nemendur á höfuðborgarsvæðinu ná meiri framförum milli 4. og 7. bekkjar en nemendur almennt á landinu í heild, þó ná nemendur á Norðaustursvæði meiri framförum í stærðfræði, m.v. mælingar 2009.

Framfaratölur sem sýna þróun á stöðu nemenda milli 4. og 7. bekkjar.

	Íslenska		Stærðfræði	
	M.	Fj.	M.	Fj.
Höfuðborgarsvæði	1,01	2121	1,01	2182
Vestursvæði	0,98	249	0,98	262
Vestfjarðasvæði	1,00	202	0,99	208
Norðvestursvæði	0,96	81	0,95	79
Norðaustursvæði	1,01	84	1,03	88
Austursvæði	0,99	372	0,99	391
Suðursvæði	0,98	135	0,98	136
Suðurnes	0,99	325	0,99	333
Samtals	1,00	3569	1,00	3679

M = meðalta, fj. = fjöldi.

Heimild: Námsmatsstofnun

6.2.3 Samræmd könnunarpróf í 10. Bekk

Árangur nemenda á höfuðborgarsvæðinu er bestur í þeim þremur námsgreinum sem gerð var könnun á í 10. bekk árið 2009.

Frammistaða á samræmdum könnunarprófum í 10. bekk eftir landssvæðum 2009.

	Íslenska		Stærðfræði		Enska	
	M.	Fj.	M.	Fj.	M.	Fj.
Höfuðborgarsvæði	30,90	2.447	31,20	2.431	31,50	2.420
Vestursvæði	27,00	313	27,00	292	28,00	306
Vestfjarðasvæði	29,10	218	28,00	218	27,40	216
Norðvestursvæði	28,30	104	29,00	106	27,50	107
Norðaustursvæði	29,80	95	28,20	89	27,80	90
Austursvæði	30,40	420	30,40	420	29,20	414
Suðursvæði	29,40	116	27,70	114	28,10	114
Suðurnes	27,30	341	26,50	337	26,30	330
Samtals	30,00	4.054	30,00	4.007	30,00	3.997

M = meðalta, fj. = fjöldi.

Niðurstöður eru á normaldreifðum kvarða þar sem landsmeðaltal er 30 (samræmd grunnskólaeinkunn).

Heimild: Námsmatsstofnun

6.2.3.1 Framfarir milli 7. og 10. Bekkjar

Framfarir nemenda á höfuðborgarsvæðinu milli mælinga í 7. og 10. bekk eru í samræmi við þróunina á landinu í heild 2009.

Framfaratölur sem sýna þróun á stöðu nemenda milli 7. og 10. bekkjar 2009.

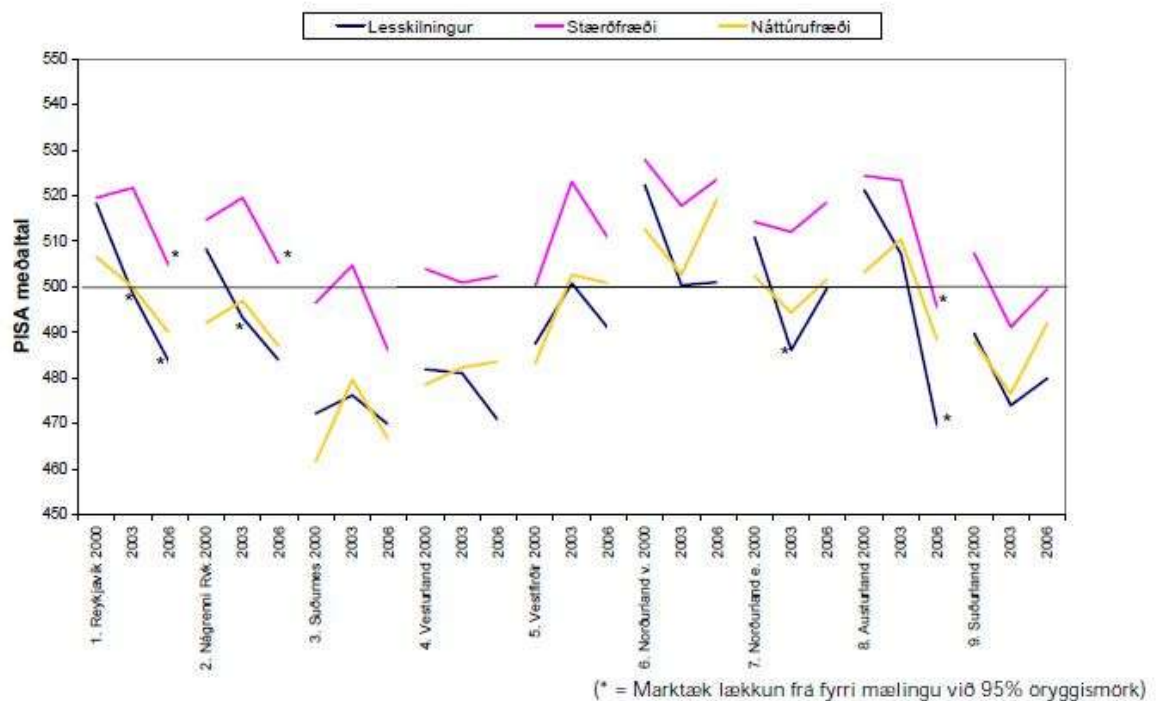
	Íslenska		Stærðfræði	
	M.	Fj.	M.	Fj.
Höfuðborgarsvæði	1,00	2.279	1,00	2.290
Vestursvæði	0,99	289	0,98	269
Vestfjarðasvæði	1,01	202	1,00	205
Norðvestursvæði	1,00	100	1,01	100
Norðaustursvæði	1,01	89	1,01	86
Austursvæði	0,99	390	1,00	396
Suðursvæði	1,00	110	0,99	111
Suðurnes	0,99	315	0,98	319
Samtals	1,00	3.774	1,00	3.776

M = meðalta, fj. = fjöldi.

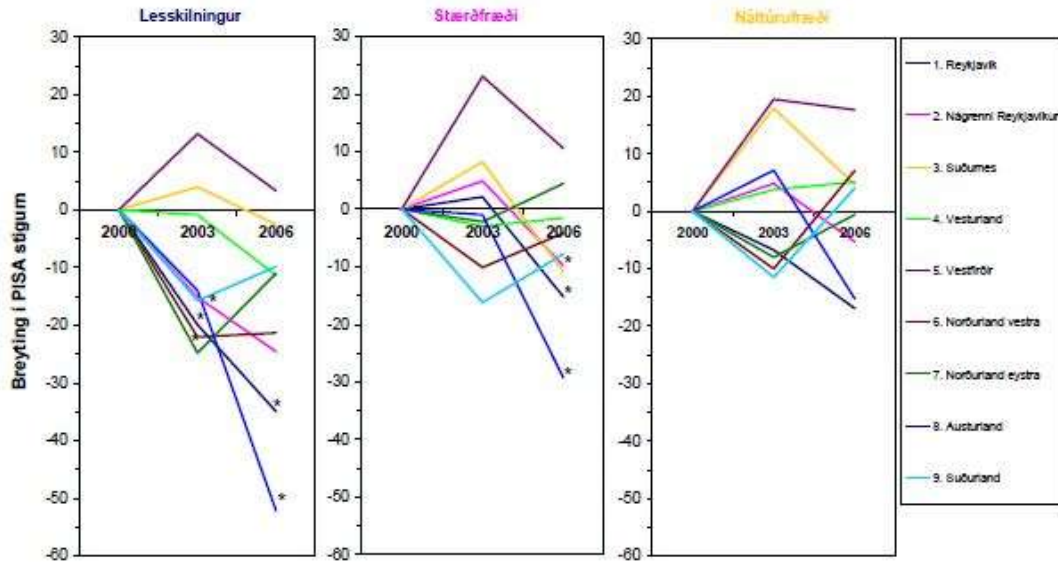
Heimild: Námsmatsstofnun

6.2.4 Frammistaða í námi - 15 ára PISA könnun

Nemendur á höfuðborgarsvæðinu eru með árangur undir meðaltali í lesskilningi og náttúrufræði en yfir meðaltali í stærðfræði árið 2006. Athygli vekur að staðan versnar í öllum mælingum milli 2003 og 2006.

Mynd 6.1. Þróun lesskilnings, stærðfræðikunnattu og náttúrufræðiþekkingar eftir landshlutum síðustu 6 ár.

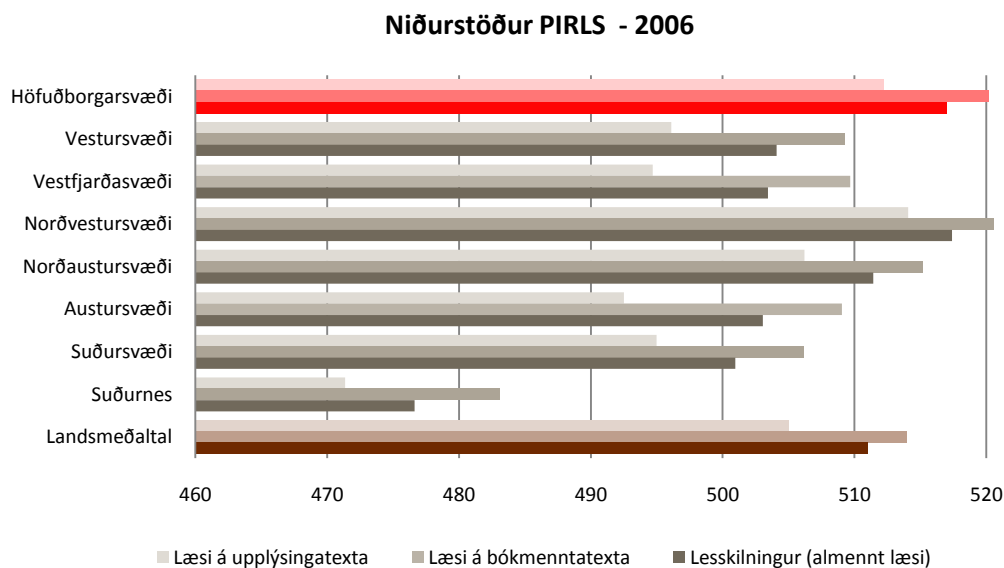

Mynd 6.2. Þróun lesskilnings, stærðfræðikunnattu og náttúrufræðiþekkingar eftir landshlutum, breyting í PISA stigum frá árinu 2000 (* = Marktæk breyting milli ára miðað við 95% öryggismörk).

Heimild: Námsmatsstofnun

6.3 Lestrarkunnátta 9 ára barna (PIRLS 2006)

Lesskilningur 9 ára barna á höfuðborgarsvæðinu er mestur á landsvísu ásamt Norðvestursvæði.

Heimild: Námsmatsstofnun

6.4 Mat á líðan í skóla

Samkvæmt könnun sem gerð var 2006 mældist líðan grunnskólanema í heild á höfuðborgarsvæðinu yfir landsmeðaltali. Líðan stráka á svæðinu var lakari en stúlkna samkvæmt mælingunni.

	Allir		Strákar		Stelpur	
	Líðan í skólanum		Líðan í skólanum		Líðan í skólanum	
	Yfirleitt mjög eða frekar vel	Hvorki vel né ílla, frekar ílla	Yfirleitt mjög eða frekar vel	Hvorki vel né ílla, frekar ílla	Yfirleitt mjög eða frekar vel	Hvorki vel né ílla, frekar ílla
Höfuðb.svæði	77,95%	22%	78%	22%	82%	18%
Vestursvæði	78,00%	22%	78%	22%	78%	22%
Vestfjarðasvæði	68,10%	32%	65%	35%	71%	29%
Norðvestursvæði	67,80%	32%	65%	35%	71%	29%
Norðaustursvæði	75,70%	24%	74%	26%	77%	23%
Austursvæði	75,00%	25%	73%	27%	78%	22%
Suðursvæði	72,50%	28%	69%	31%	76%	24%
Suðurnes	72,80%	27%	67%	33%	79%	21%
Landsmeðaltal	77,30%	23%	75%	25%	80%	20%

Heimild: Heilsa og Lífskjör skólabarna 2006, Háskólinn á Akureyri, Þóroddur Bjarnason ofl.

6.5 Drykkja grunnskólanema

Í rannsókn sem gerð var 2006 var kannað hve oft ungmenni í 10. bekk hefðu neytt áfengis. Um 39% stráka og tæplega 45% stelpna í Reykjavík svöruðu að þau hefðu orðið ölvuð á síðustu 12 mánuðum, en í nágrenni Reykjavíkur voru þessi hlutföll heldur lægri eða 32% stráka og 41% stelpna.

Ölvun síðastliðna 12 mánuði ---- Aðeins spurt í 10. bekk					
	Strákar		Stelpur		Fjöldi
	Ölvun síðustu 12 mánuði		Ölvun síðustu 12 mánuði		
	Aldrei	Einu sinni eða oftar	Aldrei	Einu sinni eða oftar	
Landið í heild	62,9%	37,1%	58,1%	41,9%	3773
Reykjavík	60,8%	39,2%	54,7%	45,3%	1239
Nágrenni Reykjavíkur	68,4%	31,6%	59,3%	40,7%	949
Suðurnes	65,1%	34,9%	62,6%	37,4%	213
Vesturland	64,9%	35,1%	58,3%	41,7%	217
Vestfirðir	46,7%	53,3%	61,5%	38,5%	97
Norðurland vestra	48,6%	51,4%	53,4%	46,6%	143
Norðurland eystra	78,4%	21,6%	65,5%	34,5%	433
Austurland	48,2%	51,8%	53,2%	46,8%	162
Suðurland	50,0%	50,0%	57,5%	42,5%	316

Heimild: Heilsa og Lífskjör skólábarna 2006, Háskólinn á Akureyri, Þóroddur Bjarnason ofl.

6.6 Reykingar grunnskólanema

14,5% nemenda í 10. bekk á Reykjavík og 7,8% nemenda í nágrenni Reykjavíkur reykja daglega miðað við könnun sem gerð var 2006.

	Nemendur í 6. bekk		Nemendur í 8. bekk		Nemendur í 10. bekk		Fjöldi
	Daglegar reykingar		Daglegar reykingar		Daglegar reykingar		
	Reykja ekki eða sjaldnar en daglega	Reykja daglega	Reykja ekki eða sjaldnar en daglega	Reykja daglega	Reykja ekki eða sjaldnar en daglega	Reykja daglega	
Landið í heild	99,7%	,3%	98,6%	1,4%	89,8%	10,2%	9532
Reykjavík	99,5%	,5%	97,8%	2,2%	85,5%	14,5%	3202
Nágrenni Reykjavíkur	99,8%	,2%	98,7%	1,3%	92,2%	7,8%	2434
Suðurnes	99,6%	,4%	98,5%	1,5%	84,0%	16,0%	654
Vesturland	100,0%	,0%	98,3%	1,7%	90,1%	9,9%	550
Vestfirðir	100,0%	,0%	99,1%	,9%	89,4%	10,6%	268
Norðurland vestra	100,0%	,0%	100,0%	,0%	97,1%	2,9%	303
Norðurland eystra	100,0%	,0%	99,5%	,5%	94,0%	6,0%	964
Austurland	99,2%	,8%	100,0%	,0%	90,0%	10,0%	358
Suðurland	100,0%	,0%	99,7%	,3%	93,5%	6,5%	791

Heimild: Heilsa og Lífskjör skólábarna 2006, Háskólinn á Akureyri, Þóroddur Bjarnason ofl.

7 Framhaldsskólar

Á höfuðborgarsvæðinu eru 16 framhaldsskólar.

Höfuðborgarsvæðið	Nemendaígildi
Tækniskólinn	1.752
Verslunarskóli Íslands	1.424
Fjölbrautarskólinn í Breiðholti	1.163
Borgarholtsskóli	1.047
Mennskólinn við Hamrahlíð	1.163
Fjölbrautarskólinn í Ármúla	991
Menntaskólinn í Reykjavík	895
Menntaskólinn við Sund	725
Kvennaskólinn í Reykjavík	560
Menntaskólinn Hraðbraut	250
Hússtjórnarskólinn í Reykjavík	24
Menntaskólinn í Kópavogi	981
Fjölbrautarskólinn í Garðabæ	717
Iðnskólinn í Hafnarfirði	558
Flensborgarskóli	762
Framhaldsskólinn í Mosfellsbæ	50
	13.062

Árið 2008 voru 15.106 nemar í framhaldsskóla skráðir með lögheimili á svæðinu. Alls voru 94% 16 ára unglinga á höfuðborgarsvæðinu skráðir í framhaldsskóla. Við 19 ára aldur var hlutfallið 72% þannig að töluvert brottfall virðist vera til staðar. Ef litið er til kynjanna þá er greinilegt að konur eru líklegri til að ljúka framhaldsskóla þar sem 75% kvenna eru enn í skóla við 19 ára aldur en 69% karla. Brottfall er samt sem áður lægst á höfuðborgarsvæðinu.

7.1 Fjárframlög til menntunar

Samkvæmt fjárlögum 2010 fá framhaldsskólar á höfuðborgarsvæðinu rúma 10 milljarða til ráðstöfunar sem er 62% af heildarfjármagni sem veitt er á fjárlögum til framhaldsskóla sem gerir um 766 þús. kr. á nemendaígildi á ári.

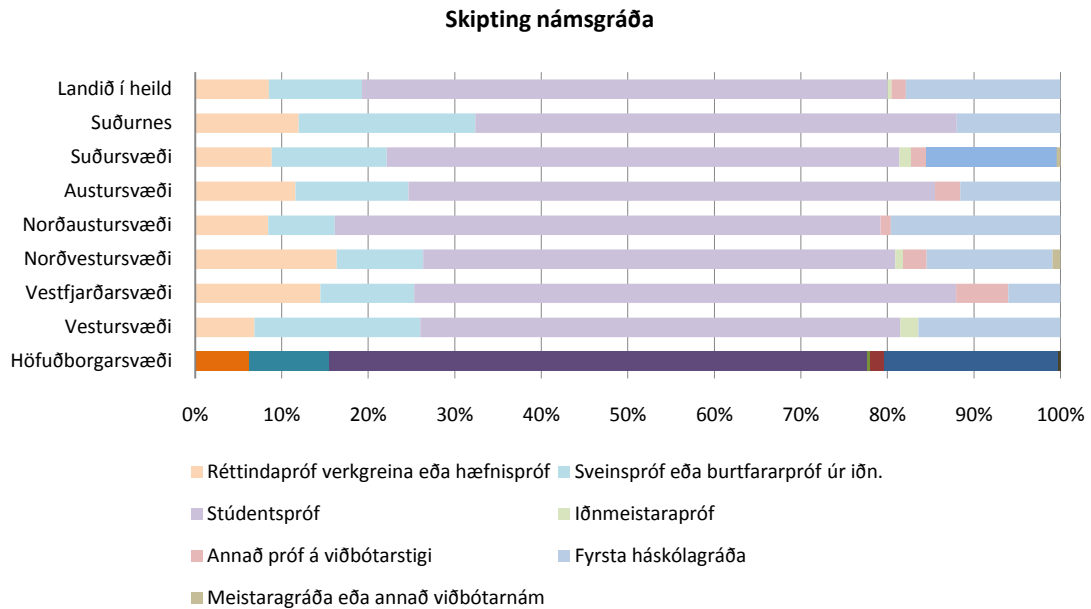
Svæði	Framhaldsskólar	Nemendaígildi	Kostn pr nemanda
Höfuðborgarsvæði	10.012.000.000	13.062	766.498
Vestursvæði	890.000.000	876	1.015.982
Vestfjarðasvæði	308.200.000	321	960.125
Norðvestursvæði	350.400.000	572	612.587
Norðaustursvæði	2.018.100.000	2.197	918.571
Austursvæði	559.800.000	526	1.064.259
Suðursvæði	1.273.900.000	1.359	937.380
Suðurnes	692.000.000	880	786.364

Heimild: Fjárlög 2010 og Mennta- og menningarmálaráðuneytið

Hafa ber í huga að fjárframlög til framhaldsskóla eru ákvörðuð með samræmdu reiknilíkani þar sem tillit er tekið til þátta eins og tegundar náms, hvaða búnað eða tæki þarf til ákveðins náms og hver möguleg bekkjarstærð er í tilteknum áföngum. Oft er verknám kostnaðarsamara en hefðbundið bóknám og einnig getur hlutfall kvöld- og fjarnáms haft áhrif. Þá getur húsnæðisfyrirkomulag skóla haft áhrif á fjárveitingu til þeirra. Því getur kostnaður pr. nemenda gefið meiri vísbendingu um tegund og samsetningu náms frekar heldur en um sé að ræða mælikvarða á hagkvæmni eða gæði náms.

7.2 Próf við 24 ára aldur

Af þeim hluta **árgangs 1982** sem hafa sótt framhaldsmenntun eftir grunnskóla, er hlutfall þeirra sem hefur lokið háskólaprófi við 24 ára aldur tæplega 19,9%, sem er hæsta hlutfallið á landsvísu. Hvað varðar stúdentspróf þá er höfuðborgarsvæðið með næst hæsta hlutfallið þar sem um 61% 24 ára gamalla íbúa sem hafa sótt sér stúdentspróf en landsmeðaltalið er 60,31%.

Heimild: Hagstofa Íslands

Háskólar

Á höfuðborgarsvæðinu eru starfandi þrír háskólar; Háskóli Íslands, Háskólinn í Reykjavík og Listaháskóli Íslands. Einnig bjóða Rafiðnaðarskólinn og Söngskólinn í Reykjavík upp á nám á háskólastigi.

Háskóli Íslands býður upp á gríðarlega fjölbreytt nám. Við skólann eru fimm fræðasvið, 25 deildir og námsleiðirnar skipta hundruðum. Háskóli Íslands er eini háskólinn í landinu sem býður upp á nám á öllum fræðasviðum og á öllum námsstigum. Alls eru skráðir nemendur í Háskóla Íslands 12.785.

Heimild: www.hi.is

Háskólinn í Reykjavík býður tæplega 700 námskeið á ári; rúmlega 500 í grunnnámi og u.þ.b. 160 á meistarastigi með þarfir nemenda og atvinnulífsins í huga. Deildir skólans eru fimm; lagadeild, viðskiptadeild, tölvunarfræðideild, tækni- og verkfræðideild og kennslufræði- og lýðheilsudeild. Að auki er boðið upp á nám í frumgreinadeild og Opni háskólinn býður upp á rúmlega 400 námskeið. Alls eru skráðir nemendur í Háskólann í Reykjavík 2.890.

Heimild: www.ru.is

Listaháskóli Íslands býður fjölbreytt nám á fræðasviði lista. Flestar námsleiðirnar eru á fyrsta námsstigi sem leiða til B.A. eða B.Mus. gráðu. Það er þriggja ára nám og nemendur ljúka að lágmarki 180 einingum. Í leikaranámi er uppbygging náms með öðrum hætti en það er fjögurra ára nám og nemendur ljúka að lágmarki 240 einingum til B.F.A. prófs í leiklistardeild. Jafnframt er boðið sérstakt diplómanám ætlað nemendum sem enn stunda almennt nám á framhaldsskólastigi, en standast kröfur Listaháskólans um kunnáttu og færni í tónlist. Í listkennsludeild er einnig boðið diplómanám til kennsluréttinda. Í listkennsludeild og í tónlistardeild er boðið meistaranám. Í listkennsludeild ljúka nemendur M.A. gráðu í listkennslu, en við tónlistardeild er um meistaranám í tónsmíðum sem lýkur með M.A. gráðu að ræða. Alls eru skráðir nemendur í Listaháskóla Íslands 425.

Heimild: www.lhi.is

8.1 Fjárframlög til háskóla

Svæði	Háskólar
Höfuðborgarsvæði	12.519.000.000
Vestursvæði	852.000.000
Vestfjarðasvæði	0
Norðvestursvæði	253.000.000
Norðaustursvæði	1.364.000.000
Austursvæði	0
Suðursvæði	0
Suðurnes	0

Heimild: Fjárlög 2010

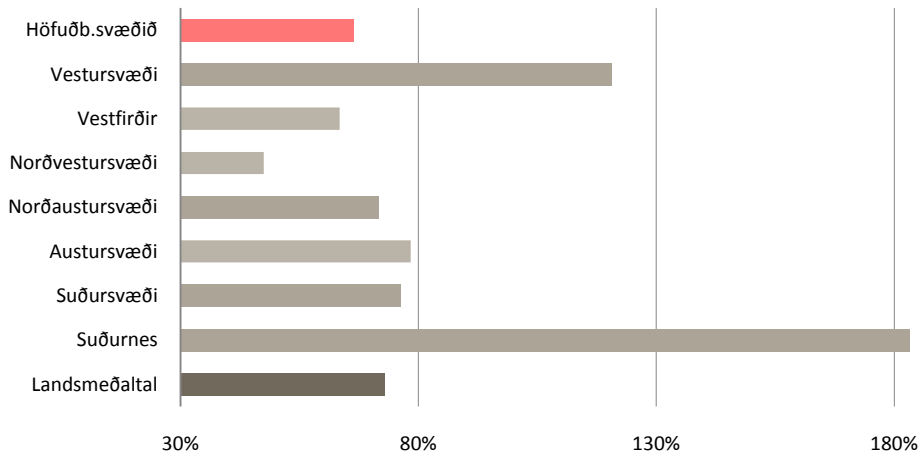
8.2 Fjöldi háskólanema eftir lögheimili 2008

Svæði	Fjöldi
Höfuðb.svæði	12.887
Vestursvæði	724
Vestfirðir	286
Norðvestursvæði	323
Norðaustursvæði	1.360
Austursvæði	453
Suðursvæði	889
Suðurnes	921

Heimild: Hagstofa Íslands

Nemendum í háskólanámi hefur fjölgað mikið á landsvísi en hlutfallslega er fjölgunin 66% höfuðborgarsvæðinu á tímabilinu 2000-2008.

Aukning skólasóknar (eftir lögheimili) á háskólastigi frá 2000 til 2008

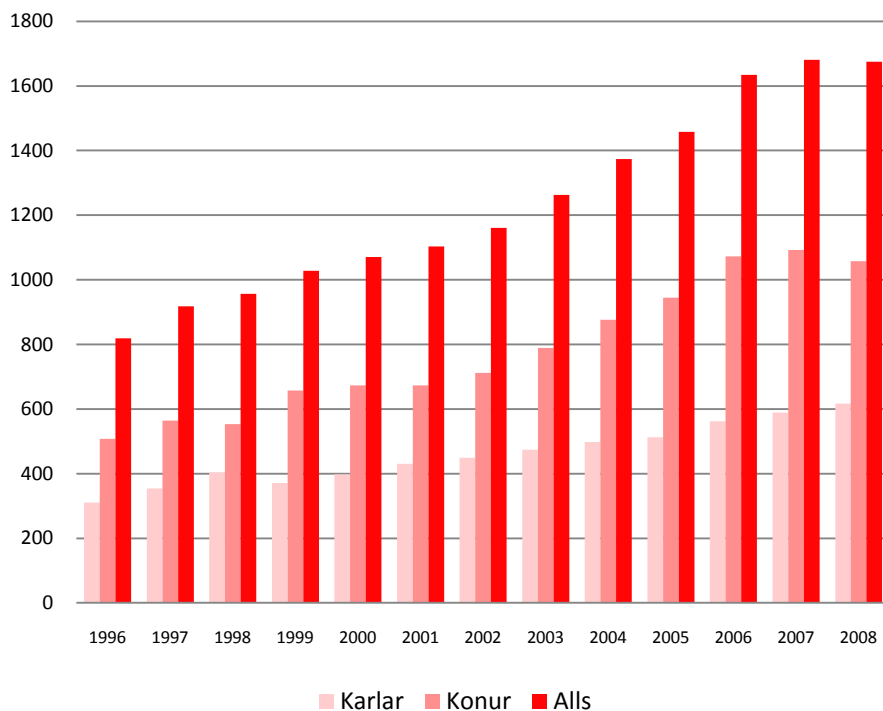

Heimild: Hagstofa Íslands

8.3 Brautskráðir á háskólastigi ISCED 5

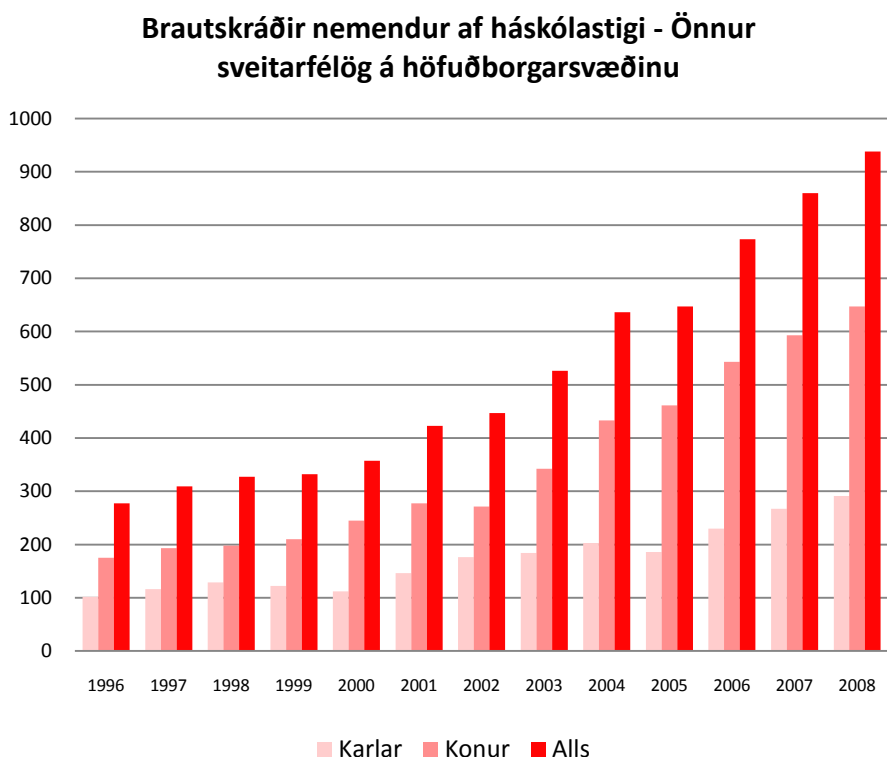
Frá árinu 2000 hefur fjöldi þeirra sem útskrifast úr háskóla og eru með lögheimili á höfuðborgarsvæðinu aukist um liðlega 80%. Í nágrannasveitarfélögum Reykjavíkur er þessi vöxtur þó tvöfalt meiri en í Reykjavík. Árið 2008 var fjöldi útskrifaðra úr háskóla með lögheimili í Reykjavík 1.675 sem þó var smávægileg minnkun milli 2007 og 2008.

Brautskráðir nemendur af háskólastigi - Reykjavík

Heimild: Hagstofa Íslands

Árið 2008 var fjöldi útskrifaðra úr háskóla, með lögheimili á Höfuðborgarsvæðinu utan Reykjavíkur, alls 938 en þar er mikill vöxtur síðustu þrjú árin.

8.4 Aðrir æskilegir en ekki fyrirbyggjandi árangursmælikvarðar fyrir háskóla

- Hlutfall fólks á aldrinum 25-64 ára í einhverju námi
- Tengsl milli menntunarstigs og launatekna.

Opinberar rannsóknir

Rannsóknamiðstöð Íslands (Rannís) veitir stuðning við rannsóknir, rannsóknatengt nám, tækniþróun og nýsköpun. Stofnunin er náinn samstarfsaðili Vísinda- og tækniráðs og hefur það hlutverk að veita faglega aðstoð og þjónustu við undirbúning og framkvæmd vísinda- og tæknistefnu ráðsins. Rannís aðstoðar vísinda- og tæknisamfélagið með rekstri samkeppnissjóða, aðstoð og kynningu á alþjóðlegum sóknarfærum og samstarfsmöguleikum auk þess að kynna áhrif rannsókna og nýsköpunar á þjóðarhag.

Forsenda aukinna lífsgæða er öflun þekkingar og aukinn skilningur á okkur sjálfum og samfélaginu sem við búum í. Efnahagslegar framfarir byggja á nýsköpun, ekki síst þar sem rannsóknir og þróunarstarf er forsenda. Rannís er mikilvægur hlekkur í þeirri keðju sem treystir stoðir íslensks þekkingarþjóðfélags til framfara og aukinna lífsgæða.

Rannís er heyrir undir menntamálaráðherra og starfar á grundvelli laga um opinberan stuðning við vísindarannsóknir (nr. 3/2003).

Starfsemi Rannís skiptist í þrjú megin svið – umsýslu sjóða, greiningu og alþjóðastarf – en sameiginlegt markmið sviðanna er að efla samstarf hagsmunaaðila við undirbúning og framkvæmd opinberrar vísinda- og tæknistefnu. Markmiðin nást því aðeins að kynningarstarf á rannsóknastarfseminni sé umfangsmikið, en Rannís leggur áherslu á öfluga heimasíðu ásamt því að annast kynningu og ráðgjöf fyrir einstaklinga, stofnanir og fyrirtæki um möguleika á styrkjum og stuðla að samvinnu um rannsóknarverkefni innan lands og utan.

Heimild: www.rannis.is

9.1 Aðrir æskilegir en ekki fyrirbyggjandi árangursmælikvarðar fyrir opinberar rannsóknir

- Fjárframlög opinbera aðila til rannsókna og þróunar
- Fjöldi rannsakenda sem hlutfall af fjölda vinnandi fólks

Nýsköpun í fyrirtækjum

Hlutverk **Nýsköpunarmiðstöðvar Íslands** er að hvetja til nýsköpunar og efla framgang nýrra hugmynda í íslensku atvinnulífi. Nýsköpun er forsenda fyrir fjölbreytni íslensks atvinnulífs og undirstaða sterkrar samkeppnisstöðu þess. Nýsköpunarmiðstöð Íslands heyrir undir Iðnaðarráðuneytið og starfar eftir lögum um opinberan stuðning við tæknirannsóknir, nýsköpun og atvinnuþróun (nr. 75/2007). Höfuðstöðvar Nýsköpunarmiðstöðvar Íslands eru í Grafarvogi á Keldnaholti.

Impra er miðstöð upplýsinga og leiðsagnar fyrir frumkvöðla og lítil fyrirtæki. Impra er deild innan Nýsköpunarmiðstöðvar Íslands og hefur skrifstofur í Reykjavík, Akureyri, Ísafirði, Höfn, Egilsstöðum, Húsavík, Sauðárkróki og Vestmannaeyjum.

Impra veitir öllum frumkvöðlum og litlum og meðalstórum fyrirtækjum á Íslandi leiðsögn, sama er í hvaða atvinnugrein þau eru, hvort heldur á sviði iðnaðar, sjávarútvegs, þjónustu eða annarra greina íslensks atvinnulífs.

Impra starfrækir frumkvöðlasetur til stuðnings frumkvöðlum og framgangi nýrra hugmynda.

Impra leiðir mótun stuðningsverkefna sem stuðla að bættum rekstri lítilla og meðalstórra fyrirtækja og framgangi viðskiptahugmynda. Auk þess er Impra vettvangur samstarfs íslenskra og erlendra frumkvöðla og lítilla og meðalstórra fyrirtækja.

Impra er ráðgjafi stjórnvalda um stuðningsaðgerðir við nýsköpun og bætt rekstrarskilyrði og rekstur lítilla og meðalstórra fyrirtækja.

Heimild: www.impra.is

10.1 Styrkir til nýsköpunar

Impra sem starfar innan Nýsköpunarmiðstöð hefur umsjón með fjölmörgum fræðslu- og stuðningsverkefnum fyrir frumkvöðla og fyrirtæki.

- Átak til atvinnusköpunar veitir styrki til smærri viðfangsefna og vegna snjallra nýsköpunarhugmynda frumkvöðla og lítilla fyrirtækja á öllu landinu.
- Starfsorka er nýtt átaksverkefni með það markmið að auðvelda fyrirtækjum að ráða fólk í atvinnuleit. Verkefnið er samstarfsverkefni Vinnumálastofnunar og Impru á Nýsköpunarmiðstöð Íslands.

Athygli vekur að mun fleiri styrkir eru í boði til nýsköpunar á landsbyggðinni en á höfuðborgarsvæðinu.

■

10.2 Nýsköpunarverkefnið „Átak til nýsköpunar“

Hér að neðan má sjá niðurstöðu úr könnun sem gerð var á vegum verkefnisins „Átak til nýsköpunar“. Hér eru svör flokkuð eftir nýju kjördæmaskipuninni.

10.2.1 Fjöldi styrkþega úr Átaki til Nýsköpunar

	Fjöldi	Hlutfall af heild
Reykjavík	61	43,0%
Norðvesturkjördæmi	24	16,9%
Norðausturkjördæmi	26	18,3%
Suðurkjördæmi	10	7,0%
Suðvesturkjördæmi	21	14,8%
Samtals	142	

10.2.2 Tegund styrkþega

	Einstaklingur Frum- kvöðull	Fyrirtæki	Opinber Aðili	Félaga- Samtök	Annað	Alls fjöldi
Reykjavík	29%	46%	3%	6%	17%	35
Norðvestur kjördæmi	14%	43%	10%	10%	24%	15
Norðaustur kjördæmi	19%	50%	6%	13%	13%	6
Suður- kjördæmi	0%	83%	0%	0%	17%	16
Suðvestur kjördæmi	40%	33%	0%	13%	13%	21
Alls	22	43	4	8	16	93
Alls hlutfall	24%	46%	4%	9%	17%	100%

10.2.3 Ánægja með fjármögnun verkefnis

	Mjög/frekar ánægður	Hvorki né	Mjög/frekar óánægður	Alls
Reykjavík	60%	17%	23%	35
Norðvesturkjördæmi	65%	5%	30%	20
Norðausturkjördæmi	63%	19%	19%	16
Suðurkjördæmi	83%	17%	0%	6
Suðvesturkjördæmi	67%	8%	25%	12

10.2.4 Hafa markmið varðandi nýjar afurðir eða vörur náðst?

	Hefur þegar náðst	Innan þriggja ára	Eftir meira en þrjú ár	Fjöldi
Reykjavík	74%	26%	0%	27
Norðvesturkjördæmi	47%	47%	6%	17
Norðausturkjördæmi	73%	27%	0%	11
Suðurkjördæmi	0%	100%	0%	5
Suðvesturkjördæmi	56%	40%	4%	9

10.2.5 Hver hafa áhrif styrkveitingarinnar verið?

	Fyrirtæki stofnað um verkefnið	Verkefnið er enn í þróun	Þróun lokið, afurð komin á markað	Verkefninu lokið en afurð hefur ekki farið á markað	Alls
Reykjavík	26%	21%	44%	9%	34
Norðvesturkjördæmi	30%	60%	5%	5%	20
Norðausturkjördæmi	20%	47%	33%	0%	15
Suðurkjördæmi	0%	83%	17%	0%	6
Suðvesturkjördæmi	8%	69%	23%	0%	13

10.2.6 Hefur verkefnið leitt til aukinnar veltu einstaklings eða fyrirtækis?

	Nei	Já	Alls
Reykjavík	41%	59%	34
Norðvesturkjördæmi	58%	42%	19
Norðausturkjördæmi	38%	62%	13
Suðurkjördæmi	50%	50%	6
Suðvesturkjördæmi	50%	50%	14
Alls fjöldi	40	46	86
Alls hlutfall	47%	53%	100%

10.2.7 Hefur verkefnið skapað störf?

	Nei	Já	Alls
Reykjavík	30%	70%	33
Norðvesturkjördæmi	50%	50%	20
Norðausturkjördæmi	38%	63%	16
Suðurkjördæmi	17%	83%	6
Suðvesturkjördæmi	67%	33%	12
Alls fjöldi	35	52	87
Alls hlutfall	40%	60%	100%

Heimild: Símakönnun HÍ fyrir Impru nýsköpunarstöð Júní 2007

10.3 Aðrir æskilegir en ekki fyrirbyggjandi árangursmælikvarðar fyrir nýsköpun

- Hlutfall nýstofnaðra fyrirtækja
- Fjárfesting innlendra nýsköpunarfjárfesta

Frumkvöðlar

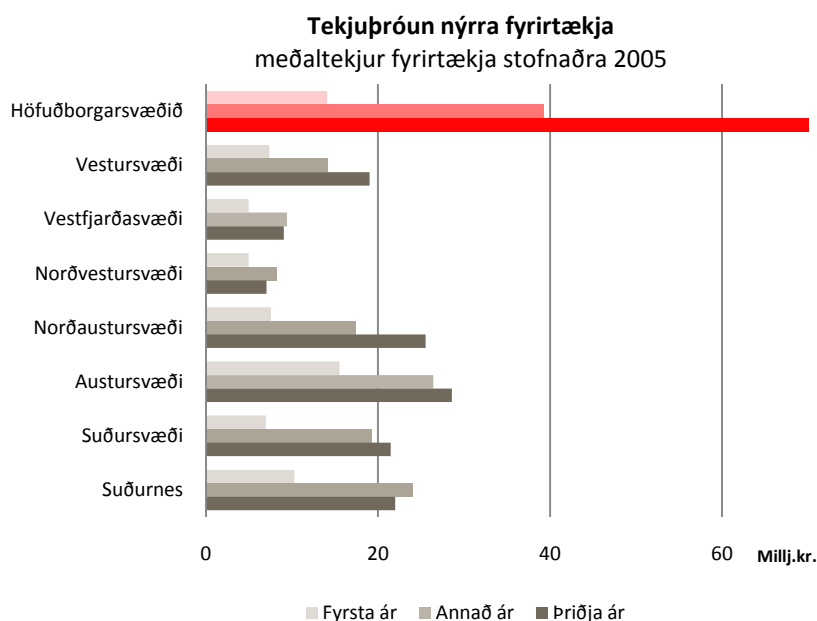
Nýsköpunarmiðstöð Íslands starfrækir frumkvöðlasetur sem skapa frumkvöðlum þekkingarumhverfi, aðstöðu og umgjörð til að vinna að nýsköpun og veita þeim faglega þjónustu og stuðning við framgang hugmynda sinna. Á höfuðborgarsvæðinu eru 4 setur:

- Kvosin Lækjargötu 12, Reykjavík. Kvosin er á þremur hæðum í húsnæði Íslandsbanka í Lækjargötu.
- Keldnaholt Grafarvogi, 112 Reykjavík. Frumkvöðlasetrið á Keldnaholti í Reykjavík byggir á áralangri reynslu og þekkingu sem gefur fyrirtækjum á setrum Nýsköpunarmiðstöðvar mikilvægt forskot. Fyrirtækin á Keldnaholti
- Kím - Medical Park Vatnagörðum 18, Reykjavík. Frumkvöðlasetur fyrir fyrirtæki í heilbrigðistækni og skyldum greinum sem rekið er í samstarfi við Háskólann í Reykjavík, Háskóla Íslands, iðnaðarráðuneytið og Summit ehf.
- Kveikjan Strandgötu 11, Hafnarfirði. Kveikjan er rekin í samstarfi við Hafnarfjarðarbæ, Garðabæ og Sveitarfélagið Álftanes.

Heimild: www.impra.is

11.1 Tekjuþróun nýrra fyrirtækja

Í neðangreindri mynd má sjá hvernig meðaltekjur þróast hjá fyrirtækjum sem stofnuð voru árið 2005. Samkvæmt þessum gögnum er langmesti tekjuvöxturinn á fyrstu árunum á höfuðborgarsvæðinu, enda er um stærsta markaðssvæði landsins að ræða.

Heimild: Ríkisskattstjóri

11.2 Aðrir æskilegir en ekki fyrirliggjandi árangursmælikvarðar fyrir frumkvöðla

- Fjöldi nýrra vara og/eða þjónustu sem skapast í verkefnum vaxtarsamnings
- Fjöldi nýrra vara/þjónustu sem komast í útflutning
- Fjöldi einkaleyfaveitinga á svæðinu

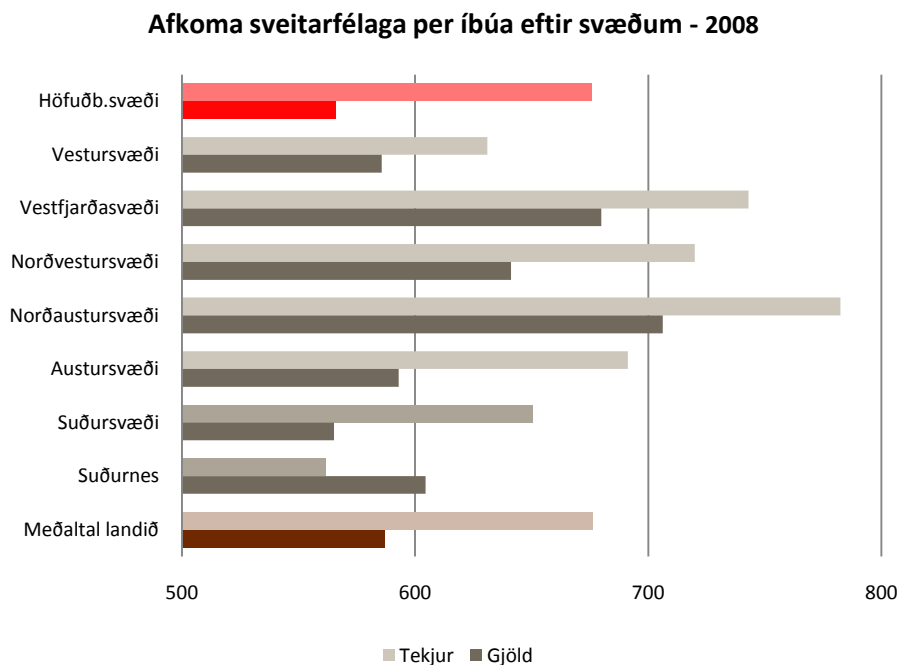
Virkni opinberrar þjónustu

Ekki eru fyrirbyggjandi mælingar á virkni opinberrar þjónustu á höfuðborgarsvæðinu en æskilegt væri að mæla samkvæmt neðangreindum árangursvísum.

- Mat á frammistöðu opinberrar þjónustu sveitarfélaga
- Mat á frammistöðu opinberrar þjónustu ríkisstofnana
- Samsetning ríkisútgjalda (sérgreina stofnkostnað)
- Biðtími eftir hjúkrunarheimilisplássi

13 Ástand hagkerfisins

13.1 Afkoma sveitarfélaga á svæðinu

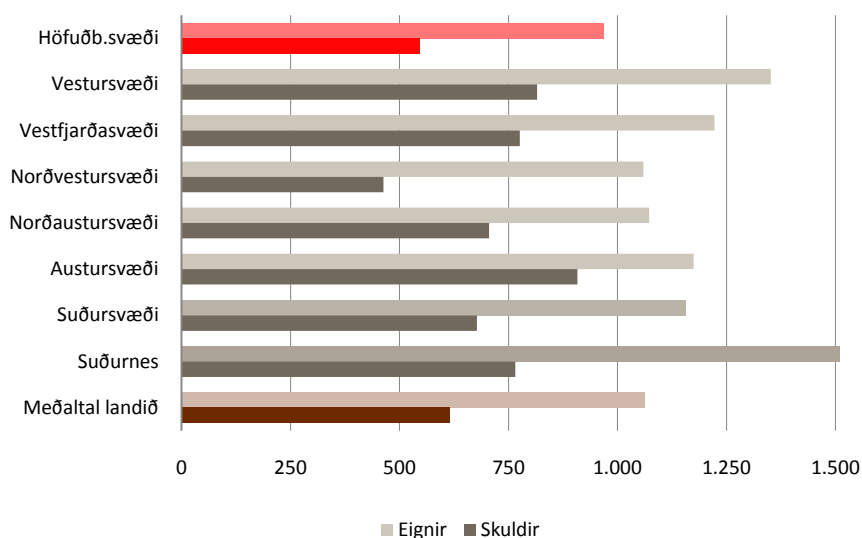

Heimild: Samband Sveitarfélaga

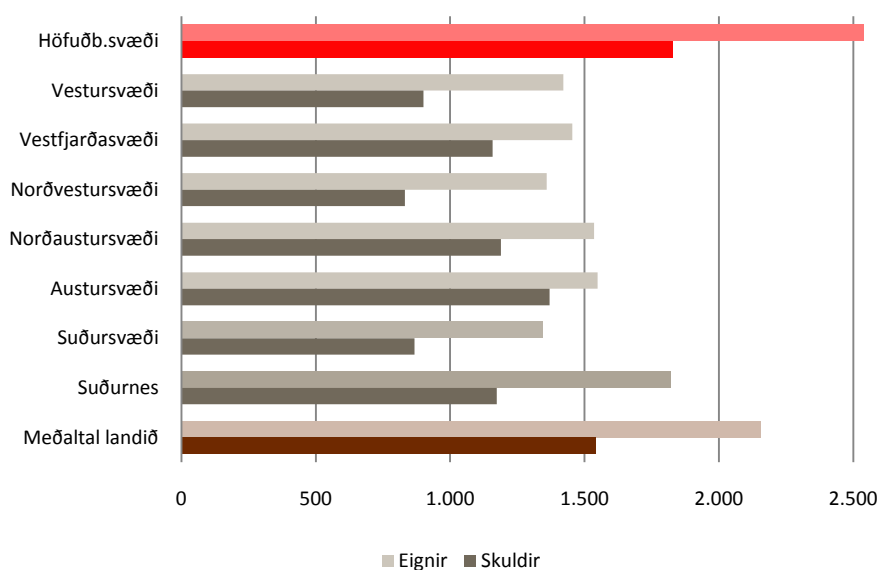
Á mynd 13.1 er sýnt hve háar tekjur sveitarfélaga á viðkomandi svæðum eru að meðaltali á íbúa. Einnig sýnir myndin rekstrargjöld (laun og annan rekstrarkostnað) fyrir sveitarfélögin. Samkvæmt þessari mynd eru tekjur talsvert minni en gjöld á hvern íbúa á Suðurnesjum. Tekjur umfram gjöld (mismunur) er mestur á höfuðborgarsvæðinu og kostnaður á íbúa er lægstur á höfuðborgarsvæðinu og Suðursvæði. Af fjárhæðum ársins 2008 skera Suðurnes sig úr með gjöld umfram tekjur.

13.2 Eignir og skuldir sveitarfélaga pr. íbúa, samtals fyrir svæði

Efnahagur sveitarfélaga per íbúa eftir svæðum 2008

Efnahagur sveitarfélaga (samstæða) per íbúa, eftir svæðum 2008

Heimild: Samband sveitarfélaga

Í myndum hér að framan er dregin fram eigna- og skuldastaða sveitarfélaga á einstökum svæðum reiknuð á hvern íbúa. Annars vegar er sýnd staða sveitarsjóða en hins vegar samanlagðar eignir og skuldir sveitarfélaga og fyrirtækja þeirra. Sé horft til efnahags í heild með fyrirtækjum sveitarfélaganna eru skuldir á hvern íbúa hæstar á höfuðborgarsvæðinu en því næst á Austursvæði. Mest hrein eign (eignir umfram skuldir) er einnig á höfuðborgarsvæðinu en Suðurnes koma fast á eftir.

13.3 Aðrir æskilegir en ekki fyrirbyggjandi árangursmælikvarðar fyrir ástand hagkerfisins

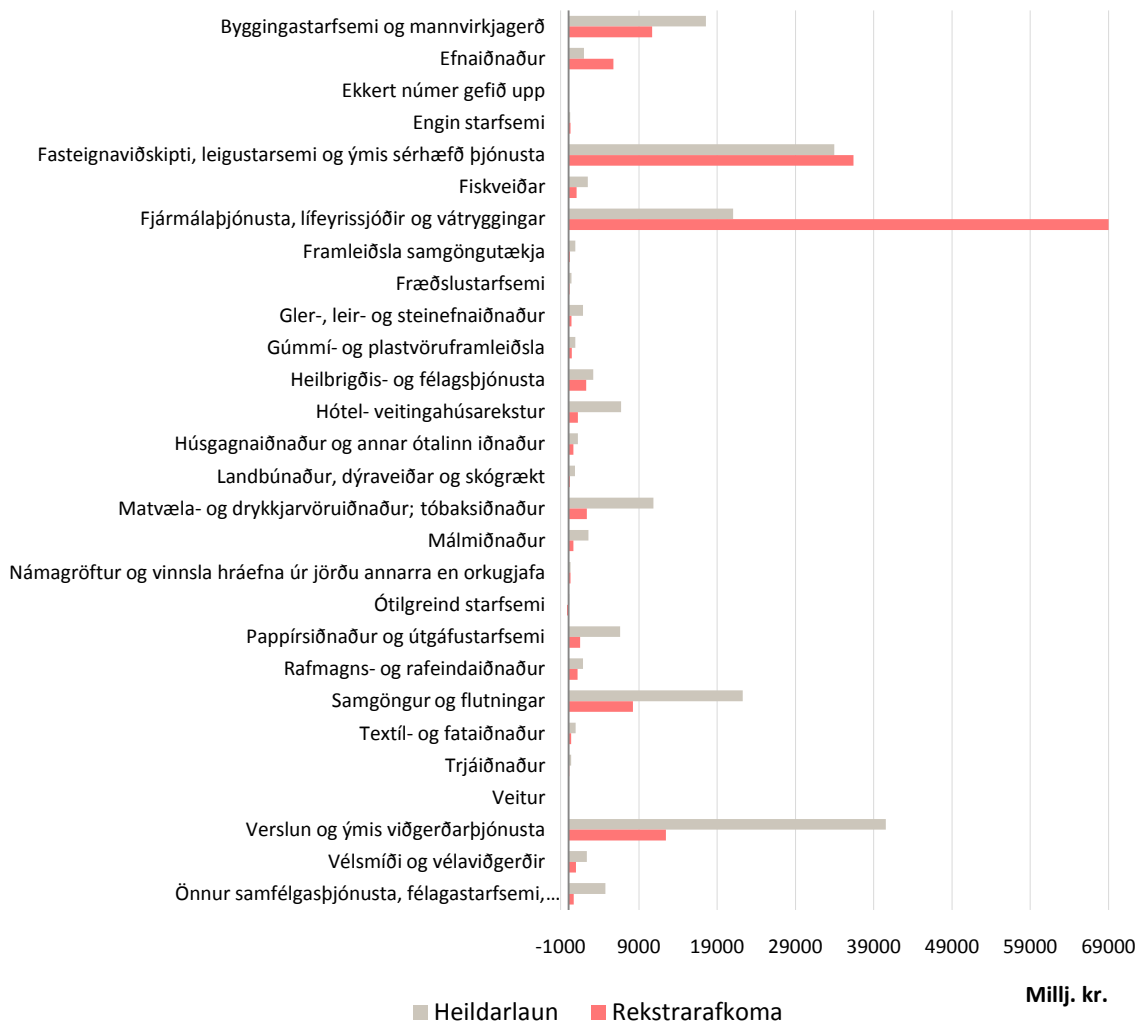
- Ráðstöfunartekjur eftir landshlutum
- Þróun hreinna gjaldeyristekna

14 Rekstur og árangur fyrirtækja

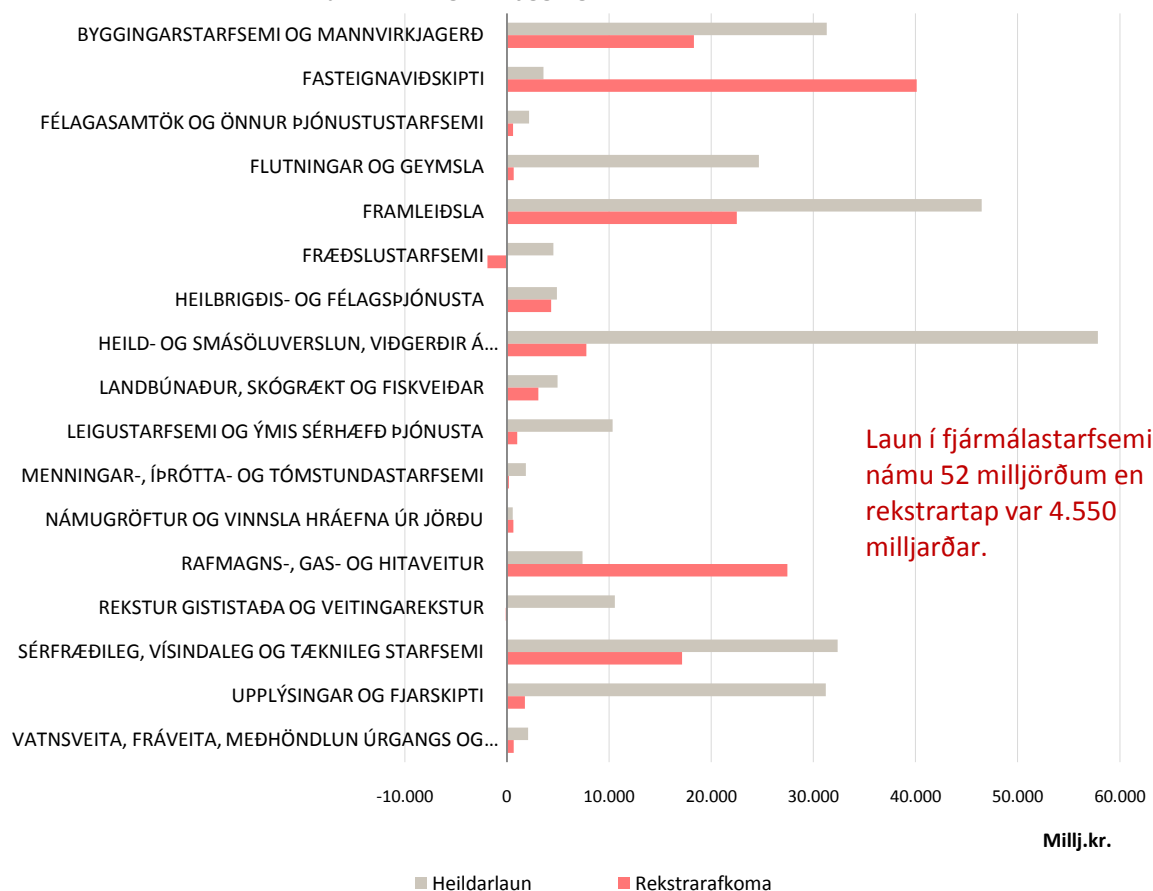
14.1 Verðmætasköpun atvinnugreina

Hér er sýnd verðmætasköpun eftir atvinnugreinum á höfuðborgarsvæðinu en eingöngu er litið til þeirra fyrirtækja sem eru skráð með lögheimili á svæðinu.

Verðmætasköpun fyrirtækja með lögheimili á Höfuðborgarsvæðinu - 2004

Verðmætasköpun fyrirtækja með lögheimili á svæði 2008 (fjármála- og váttryggingastarfssemi undanskilin)

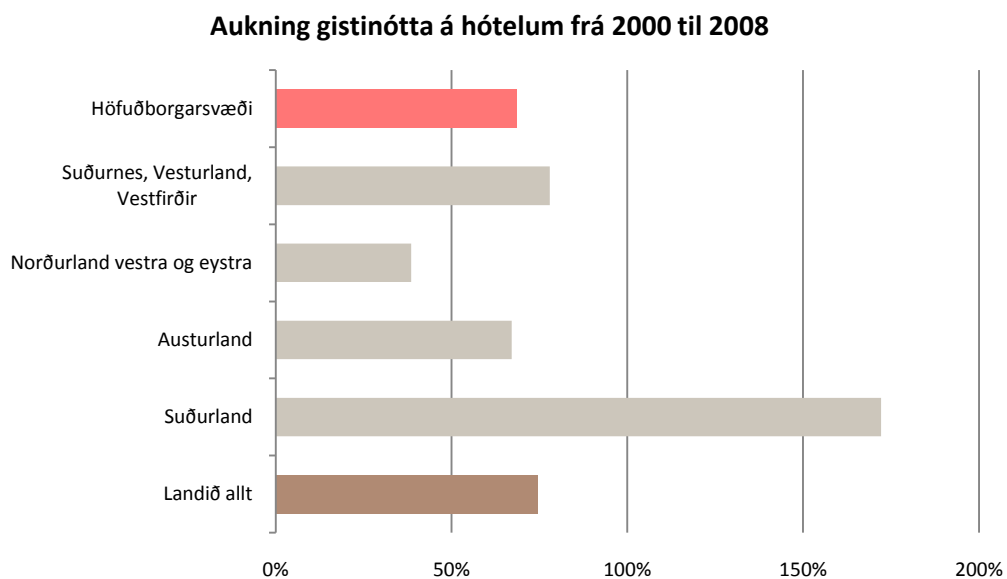
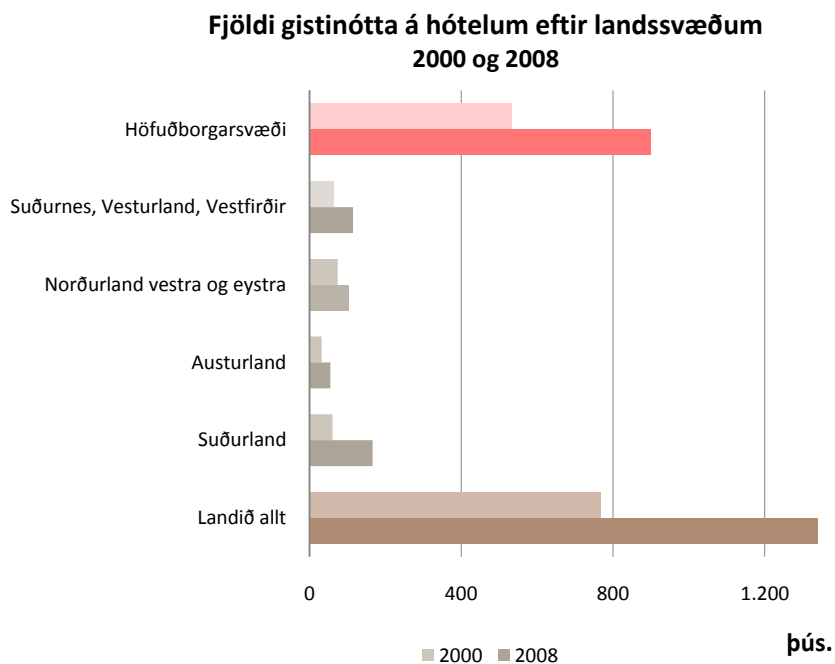
Heimild: Ríkisskattstjóri

Myndir í kafla 14.1. sýna samanburð á verðmætasköpun milli árunna 2004 og 2008 fyrir höfuðborgarsvæðið. Það sést vel að undirstaða atvinnulífsins er verslun og þjónusta og framleiðsla ef litið er til launagreiðslna en hvað varðar rekstrarafkomu er mest vægi í fasteignaviðskiptum, rafmagns- og hitaveitum og því næst byggingastarfsemi og mannvirkjagerð. Fjármálaþjónusta og váttryggingar eru fyrirferðamiklar árið 2004 eru ósamanburðarhæfar árið 2008 sökum hruns fjármálakerfis landsins.

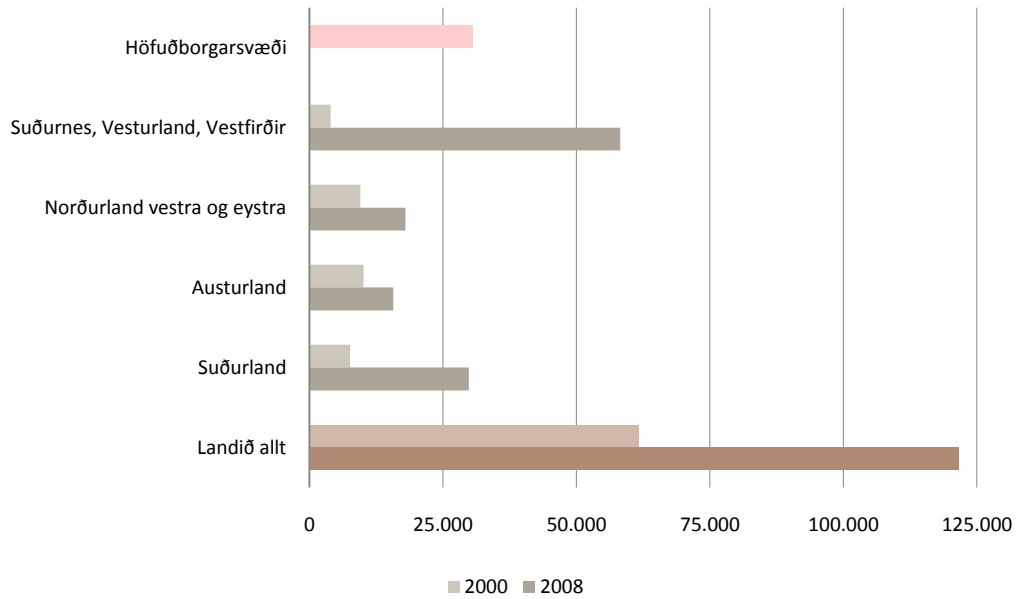
Heimild: Ríkisskattstjóri

14.2 Fjöldi gistingu

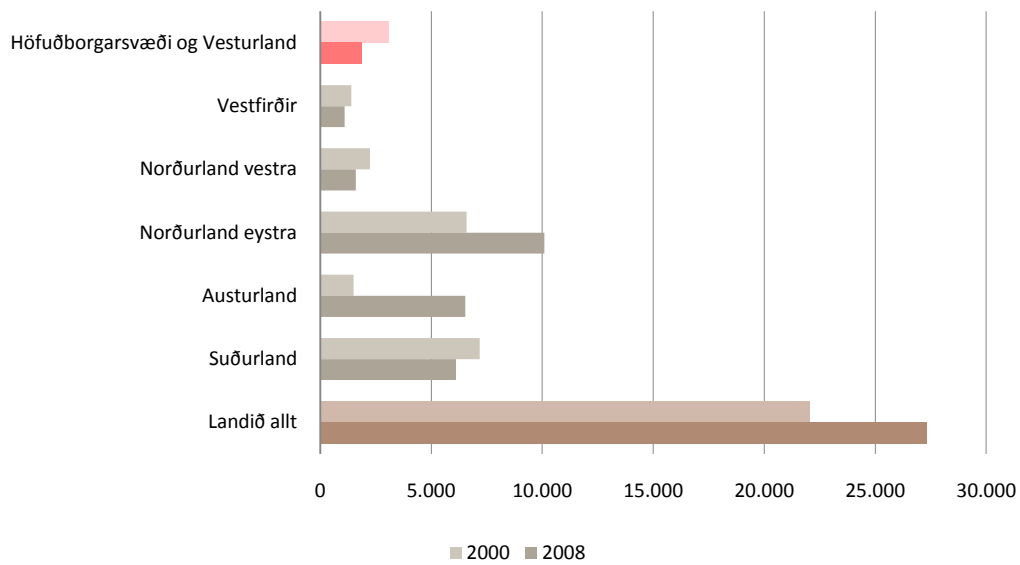
Ef litið er til gistingu á hótélum þá er höfuðborgarsvæðið með langmesta aukningu á tímabilinu 2000-2008.

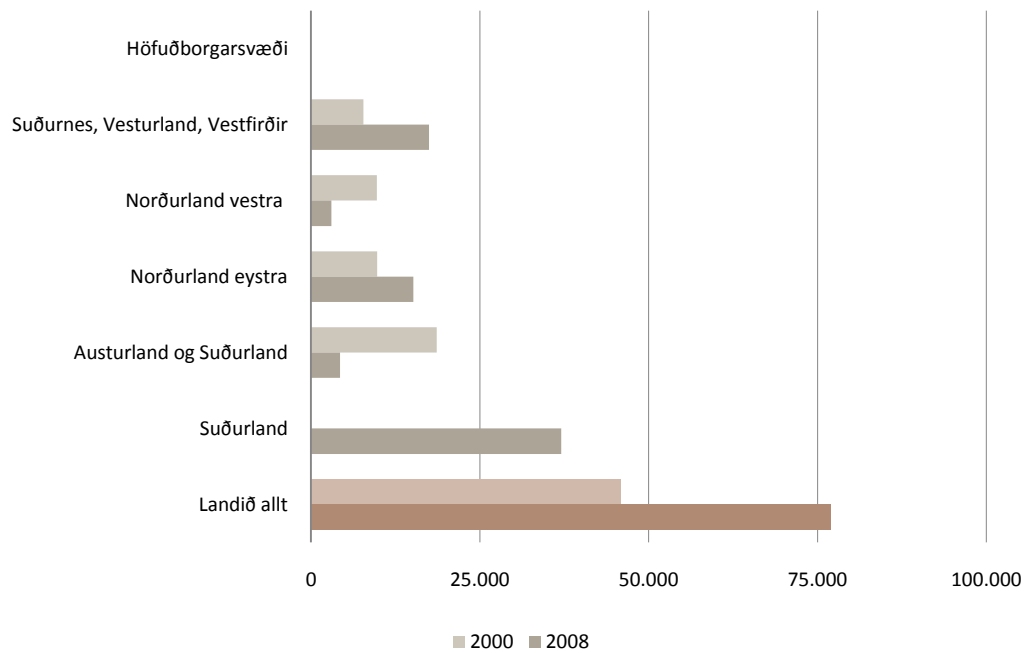
**Fjöldi gistinóta á farfuglaheimilum eftir landssvæðum
2000 og 2008**

**Fjöldi gistinóta á svefnþokagististöðum eftir landssvæðum
2000 og 2008**

Fjöldi gistinóta í orlofsbyggðum eftir landssvæðum 2000 og 2008

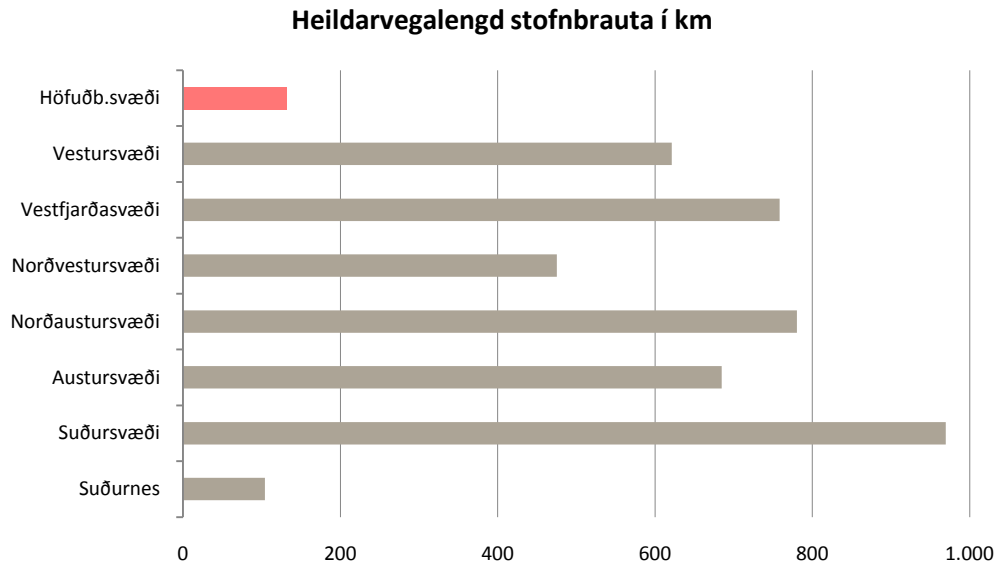

Heimild: Hagstofa Íslands

Samgöngur og tækni

15.1 Fjarlægðir innan svæðis

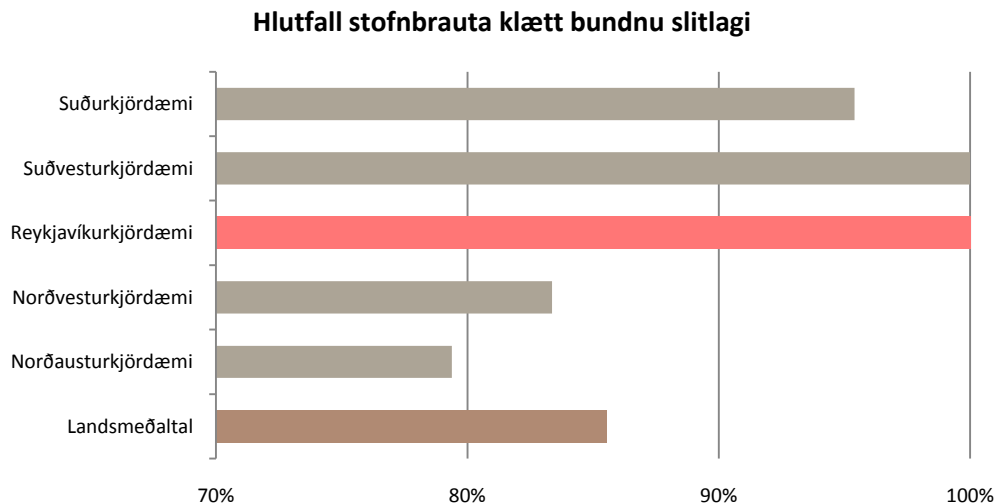
Samkvæmt upplýsingum unnum af Vegagerð ríkisins er heildarumfang stofnbrauta innan höfuðborgarsvæðinu um 131 km. að lengd sem er næst minnsta vegalengd stofnabrauta í samanburði sóknarsvæða.

Heimild: Vegagerð ríkisins

15.2 Hluti stofnbrauta malbikaðir

Samkvæmt neðangreindri mynd er um 100% stofnbrauta í Reykjavíkurborgardæmi klæddar bundnu slitlagi.

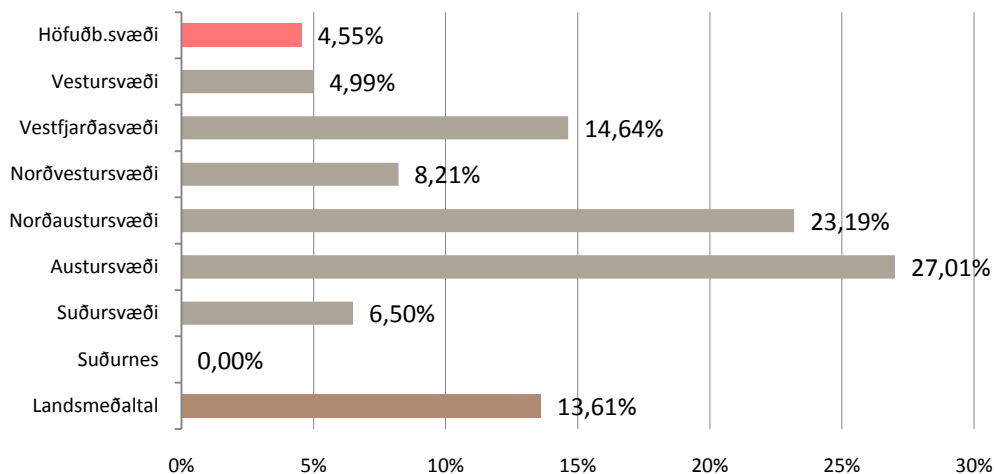

Heimild: Vegagerð ríkisins

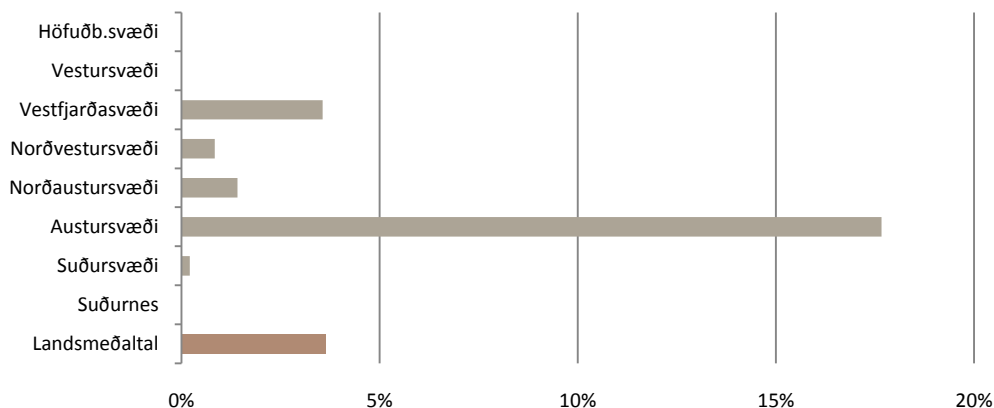
15.3 Hlutfall stofnbrauta yfir 200m og 400m hæð

Hlutfall stofnbraut yfir 200m hæð á höfuðborgarsvæðinu er 4,5%, en engin stofnbraut er yfir 400m.

Hlutfall stofnbrauta yfir 200 m hæð

Hlutfall stofnbrauta yfir 400 m hæð

Heimild: Vegagerð ríkisins

15.4 Fjöldi lokunardaga á ári

Á svæðum þar sem stofnbrautir eru í mikilli hæð er hætta á lokunum yfir vetrartímann vegna veðurs. Ekki er um slíkt að ræða á höfuðborgarsvæðinu samkvæmt gögnum Vegagerðarinnar og lokanir hafa ekki mælst síðustu ár.

Heimild: Vegagerð ríkisins

15.5 Aðgengi íbúa að þráðbundnum og/eða þráðlausum háhraðanettengingum

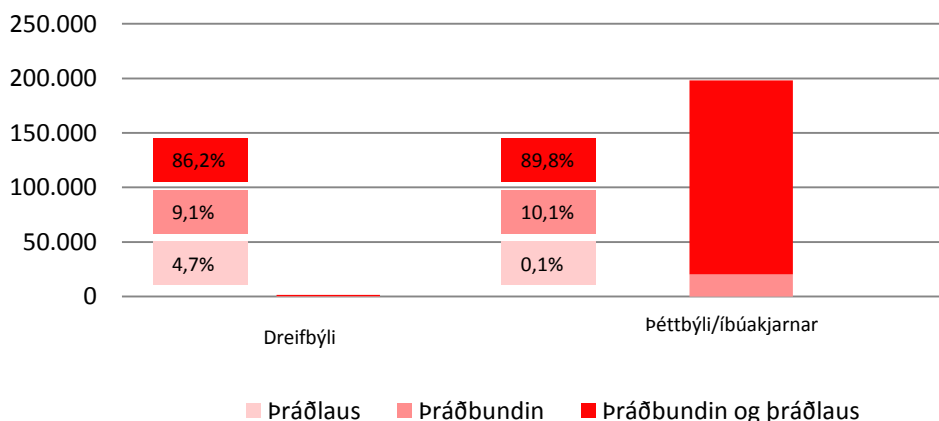
Öll lögheimili á höfuðborgarsvæði munu eiga kost á háhraðanettengingu upp úr miðju ári 2010. Ýmist er um þráðbundnar og/eða þráðlausar tengingar að ræða.

Með þráðbundnum tengingum er fyrst og fremst tekið mið af aðgengi að ADSL yfir koparheimtaugar/símalínur. Nokkuð mörg lögheimili í stærstu þéttbýliskjörnum og einstaka lögheimili í dreifbýli eiga kost á ljósleiðaratengingu en kortlagning þeirra liggur ekki fyrir á þessari stundu og er hér aðallega miðað við aðgengi að ADSL. Hér er ekki er gerður greinarmunur á afköstum, gæðum eða þjónustuframboði mismunandi ADSL- eða ljósleiðaratenginga.

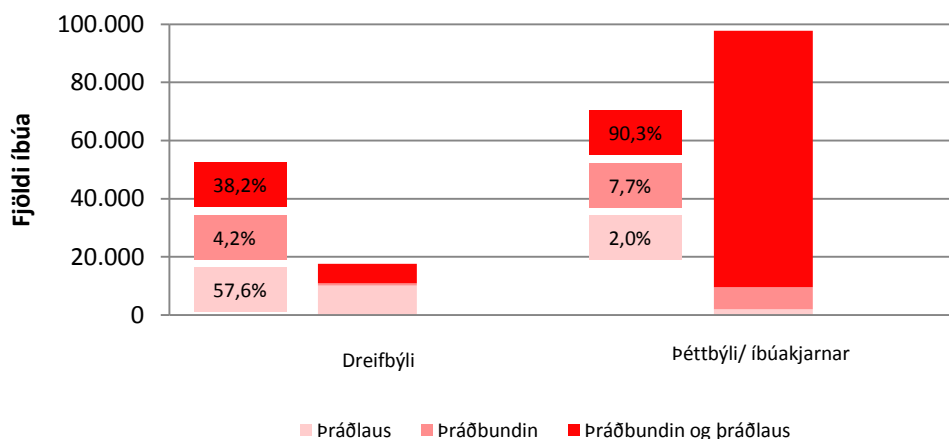
Með þráðlausum háhraðanettengingar er átt við að samband lögheimilis og sendistöðvar/sendis er þráðlaust yfir radiókerfi sem getur verið 3G-, WiMax-, WiFi- eða gervihnattarkerfi. Hér er ekki gerður greinarmunur á mismunandi afköstum, gæðum eða þjónustuframboði mismunandi radiótækni.

Á eftirfarandi myndum sést (1) aðgengi íbúa á höfuðborgarsvæði í dreifbýli og íbúakjörnum að þráðbundnum og/eða þráðlausum háhraðaaðgangskerfum í samanburði við (2) meðaltal fyrir landssvæðin utan höfuðborgarsvæðisins annars vegar og (3) meðaltal fyrir allt landið hins vegar.

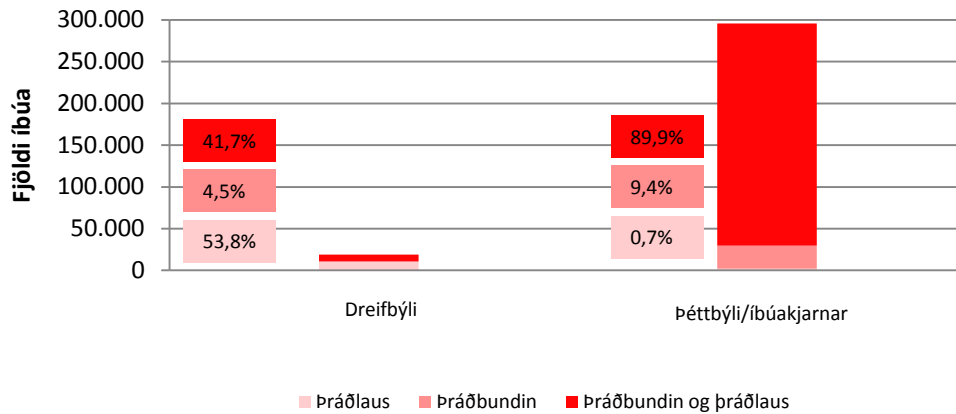
Höfuðborgarsvæði

Landið utan höfuðborgarsvæðis

Allt landið

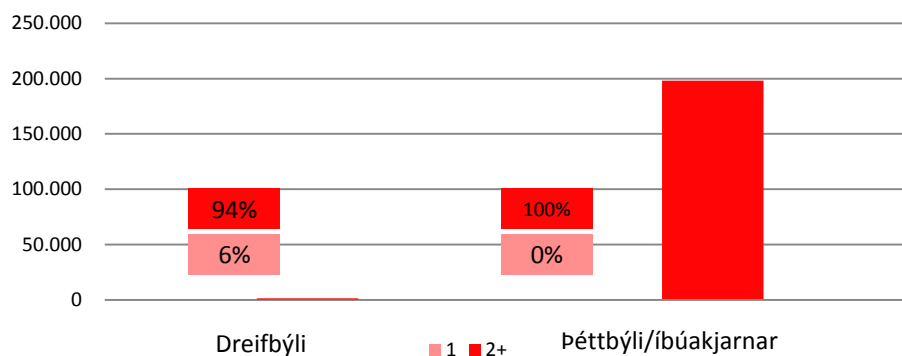

15.6 Samkeppni milli háhraðaaðgangskerfa

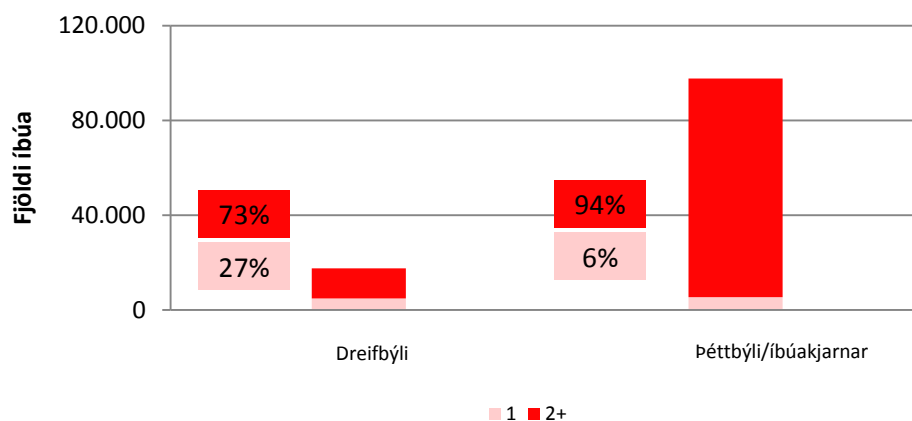
Eftirfarandi er greining á fjölda háhraðaaðgangsneta sem lögheimili í dreifbýli og í íbúakjörnum á höfuðborgarsvæði hafa aðgang að upp úr miðju ári 2010. Fjöldi og útbreiðsla aðgangsneta gefur vísbendingu um valmöguleika íbúanna og þ.a.l. hvort um sé að ræða samkeppni milli aðgangsneta.

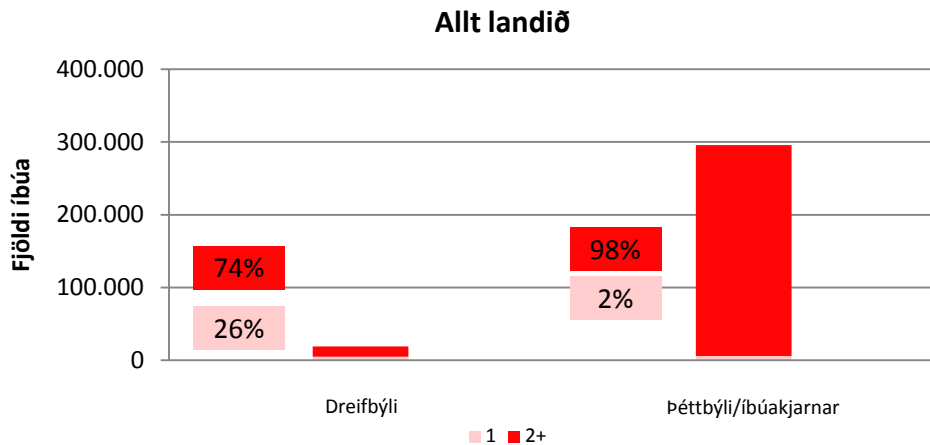
Á eftirfarandi myndum sést (1) aðgengi íbúa á höfuðborgarsvæði að einu eða fleiri háhraðaaðgangsnetaum óháð því hvort um sé að ræða práð- eða práðlausar tengingar í samanburði við (2) meðaltal fyrir landssvæðin utan höfuðborgarsvæðisins annars vegar og (3) meðaltal fyrir allt landið hins vegar..

Höfuðborgarsvæði

Landið utan höfuðborgarsvæðis

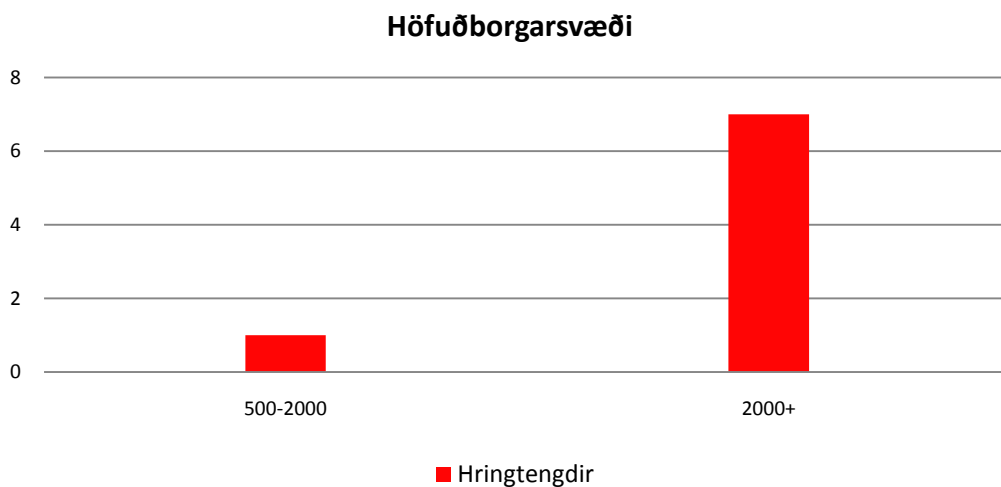

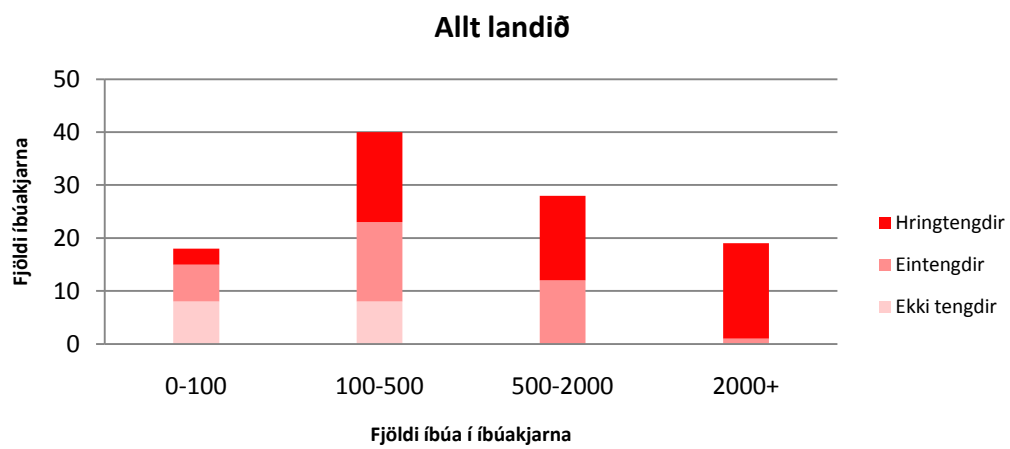
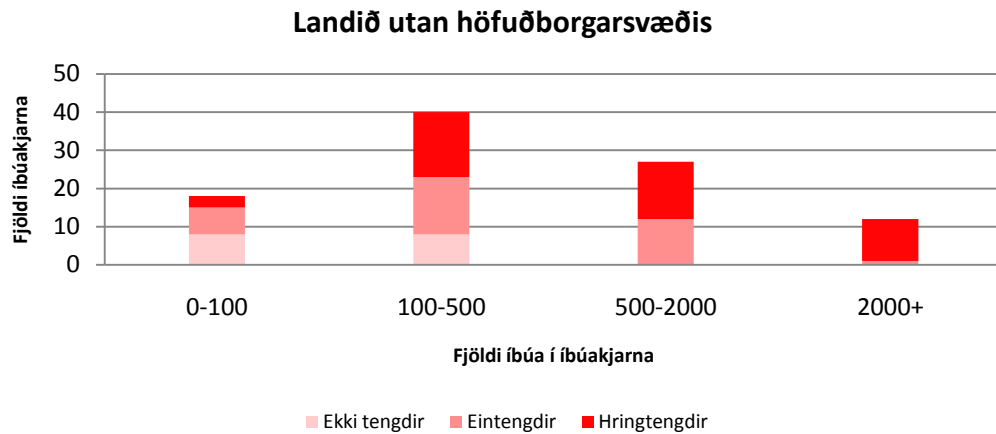

15.7 Ljósleiðarastofntengingar þéttbýlis/íbúakjarna við grunnnetið

Eftirfarandi er greining á því hvort íbúakjarnar á höfuðborgarsvæði séu eintengdir eða (tví)hringtengdir með ljósleiðara inn á ljósleiðaragrunnnetið. Íbúakjarnar eru hér flokkaðir eftir fjölda íbúa; færri en 100, 100-500, 500-2.000 og yfir 2.000. Íbúakjarnar geta ýmist verið án ljósleiðaratengingar við grunnnetið, tengdir með 1 ljósleiðara og þá oftast á varasambandi yfir örbylgju/kopar eða að þeir eru tengdir með 2 eða fleiri ljósleiðurum þá eftir sitt hvorri lagnaleiðinni svo að minna máli skiptir fyrir uppítíma og afköst fjarskiptaþjónustu í íbúakjarnanum þó að annar ljósleiðarinn bili tímabundið.

Á eftirfarandi myndum sést (1) aðgengi íbúakjarna á höfuðborgarsvæði að ljósleiðarastofntengingum við grunnnetið í samanburði við (2) meðaltal fyrir íbúakjarna utan höfuðborgarsvæðisins og (3) meðaltal fyrir allt landið.

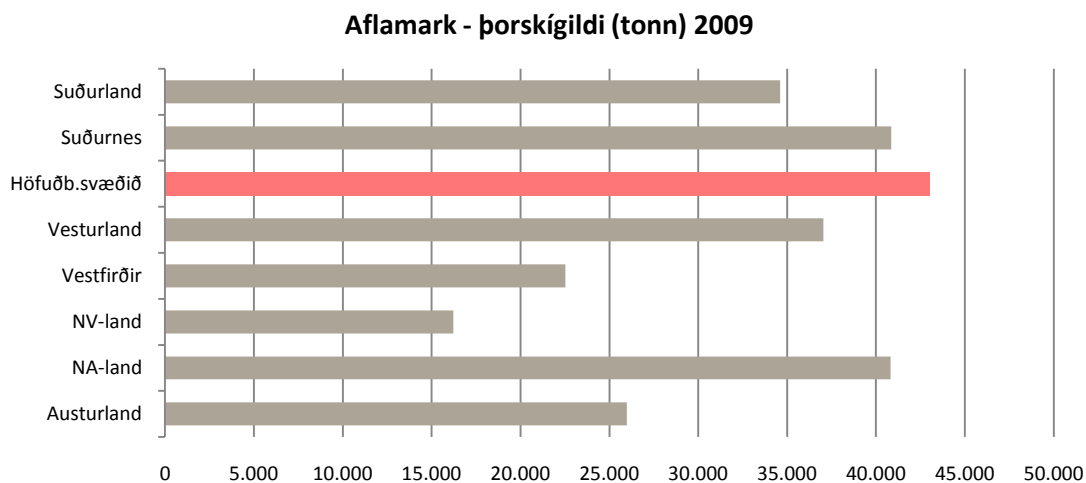
15.8 Aðrir æskilegir en ekki fyrirliggjandi árangursmælikvarðar fyrir samgöngur og tækni

- Mat á gæðum samgangna

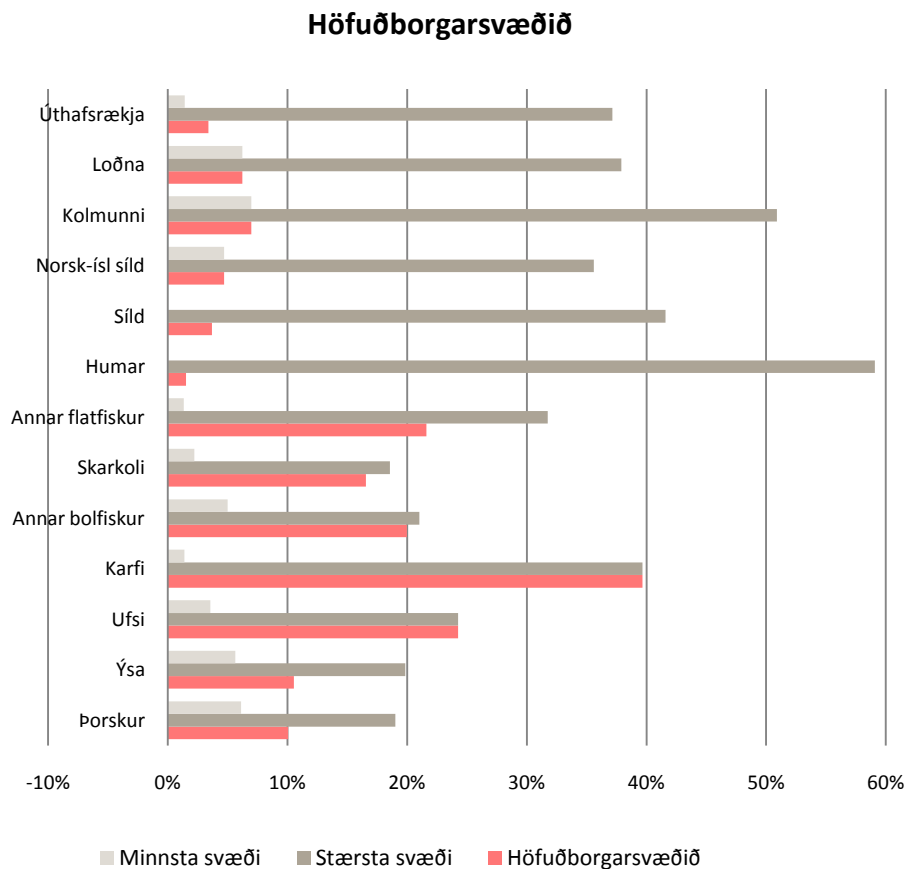
Auðlindir

Skipting á veiðiheimildum

Aðilar á höfuðborgarsvæðinu ráða yfir 16,5% af þorskígildiskvótaúthlutun eða um 43.042 tonn sem er mesta hlutdeild á landsvísu.

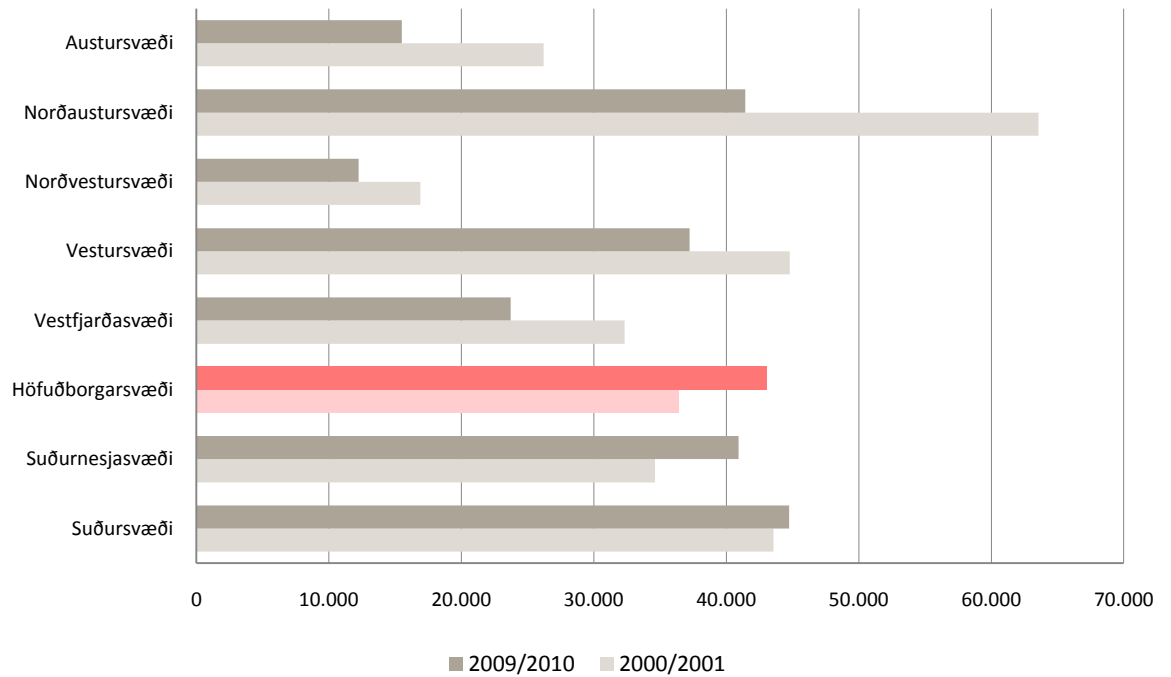
Heimild: Fiskistofa

Heimild: Fiskistofa

Þegar horft er til bæði hlutdeildar höfuðborgarsvæðið í samanburði þau svæði sem hafa mesta og minnsta hlutdeild í einstökum fiskitegundum má sjá að hlutfallslega er staða svæðisins sterkust í karfa og ufsa. Einnig er svæðið með mikla hlutdeild í öðrum bolfiski.

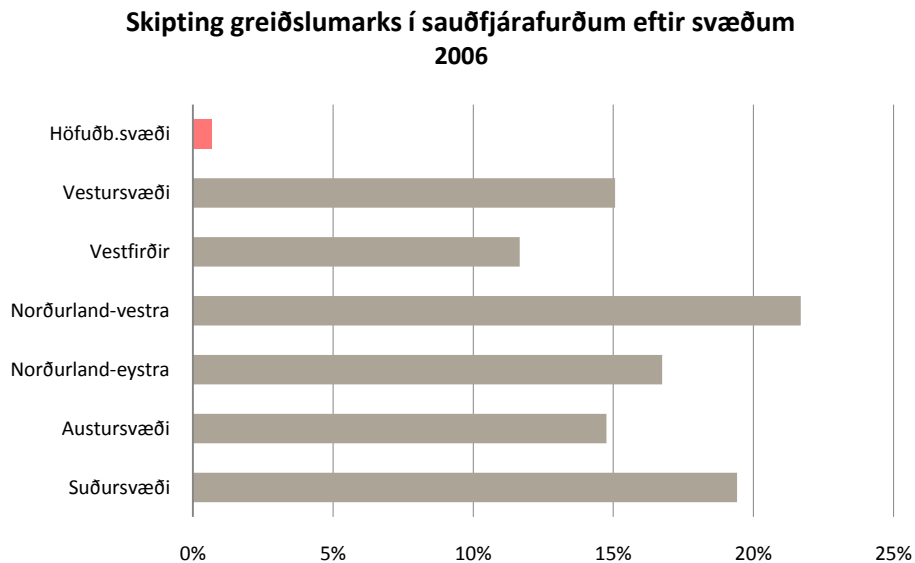
Breytinga á úthlutuðum þorskígildiskvóta 2000/2001 til 2009/2010 í þús. tonna

Eins og myndi hér að ofan sýnir hefur höfuðborgarsvæðið náð að auka þorskígildiskvóta á svæðinu þrátt fyrir samdrátt á landinu í heild.

16.2 Skipting greiðslumarks í sauðfé

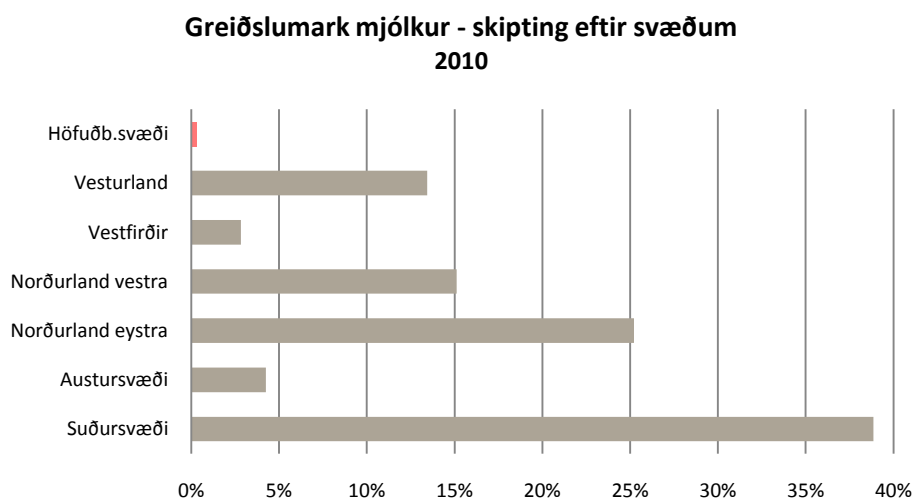
Sauðrækt á höfuðborgarsvæðinu er afar lítil.

Heimild: Bændasamtök Íslands

16.3 Skipting greiðslumarks í mjólk

Mjólkurframleiðsla á höfuðborgarsvæðinu er afar lítil.

Heimild: Bændasamtök Íslands

16.4 Fjöldi gripa

Höfuðborgarsvæðið hefur einhver gripafjölda í öllum tegundum, þó hlutdeildin sé lítil.

Fjöldi gripa eftir landssvæðum 2008

	Nautgripir	Mjólkurkúr	Kálfar og kvígur	Sauðfé alls	Ær	Hestar	Geitur	Svín	Hænur	Minkar	Refir
Höfuðborgarsvæðið	1.470	473	841	4.395	3.421	9.273	14	1.835	120.281	3.102	2
Suðurnes											
Vesturland	8.835	3.442	5.214	76.977	60.791	9.721	179	644	421		
Vestfirðir	2.385	884	1.474	47.620	37.787	930			147		
Norðurland-vestra	10.343	3.620	6.384	101.549	79.974	19.087	91		3.614	15.785	3
Norðurland-eystra	16.313	6.322	9.754	71.980	56.674	7.122	88	585	13.303	3.870	2
Austurland	3.904	1.367	2.494	74.387	58.286	2.933	44	12	6.500	4.940	105
Suðurland	25.420	9.396	15.560	78.848	61.598	26.578	33	1.142	37.591	14.260	4
Samtals	68.670	25.504	41.721	455.756	358.531	75.644	449	4.218	181.857	41.957	116

Heimild: Hagþjónusta landbúnaðarins

16.5 Fjöldi bújarða eftir svæðum

Alls eru 230 jarðir á höfuðborgarsvæðinu en um 40% þeirra eru í eyði.

Skipting jarða í ábúð og eyðijarðir eftir landshlutum 2003

	Jarðir alls	Eyðijarðir	Ábúðarjarðir	Tví- eða	
				Einbýlisjarðir	fleirbýlisjarðir
Höfuðborgarsvæðið	230	92	138	126	12
Suðurnes	124	74	50	44	6
Vesturland	952	336	616	474	142
Vestfirðir	634	370	264	229	35
Norðurland-vestra	966	324	642	525	117
Norðurland-eystra	1.116	322	794	632	162
Austurland	807	308	499	428	72
Suðurland	1.621	419	1.202	1.004	199
Samtals	6.450	2.245	4.205	3.462	745

Heimild: Bændasamtök Íslands

16.6 Skipting landbúnaðarframleiðslu í %

Höfuðborgarsvæðið hefur sterka stöðu í framleiðslu á eggjum og svínakjöti, þó ber að hafa í huga að Suðurnes teljast með höfuðborgarsvæðinu. Umtalsverð svína-, kjúklinga og eggjaframleiðsla er á Vatnsleysuströnd sem tilheyrir Suðurnesjum.

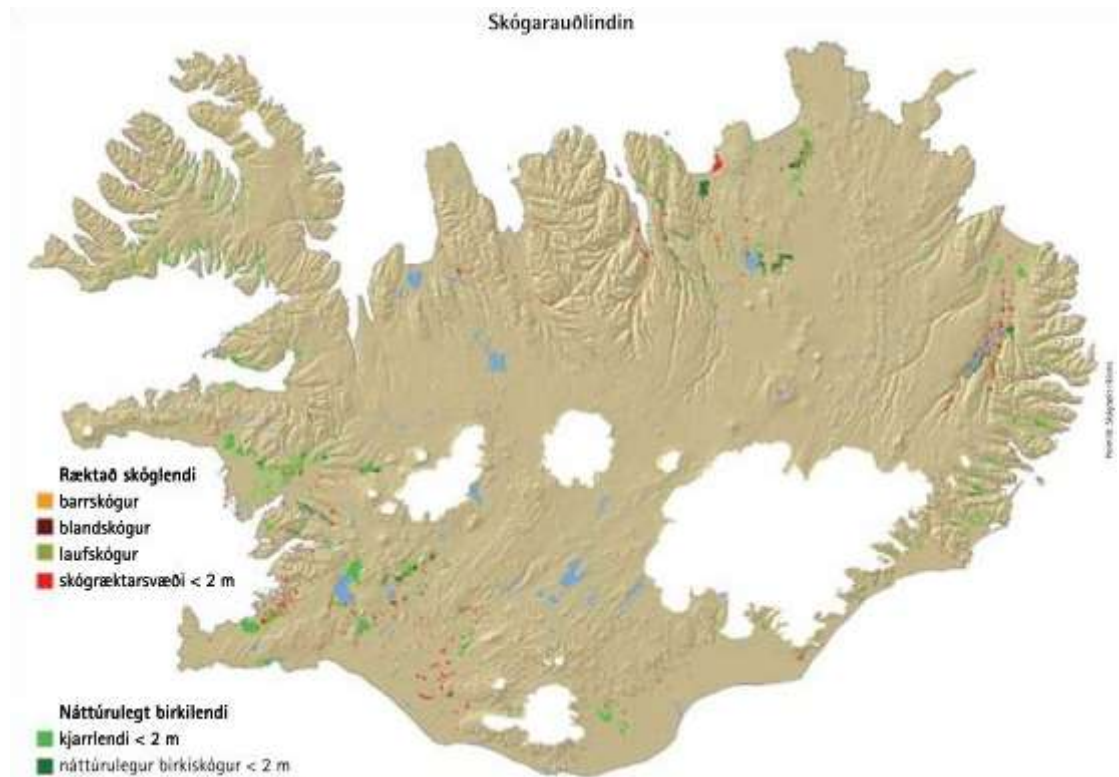
Landbúnaðarframleiðsla 2006

	Höfuðb. svæðið	Vesturland Vestfirðir			Norðurland- Norðurland-		Austurland	Suðurland	Samtals
					vestra	eystra			
Nautgripir	1,5	12,8	3		14,6	24,8	5,4	37,9	46,9
Sauðfé	0,7	16,6	11,8		21,3	16,7	17,5	15,5	22,1
Hestar	6	5,9	0		20,7	6,3	2,3	58,8	3,2
Svín	51,2	18,8	0		0	17,4	0,5	12,2	5,9
Fuglakjöt	26,8	8,3	0		3,6	0	1,6	59,8	4,2
Egg	80,1	0,9	0		2,4	6,4	1,2	9	2,8
Kartöflur	45	0,8	0		0	8,3	9,9	36	1,9
Gulrófur	0	0	0		0	5,2	10,2	84,5	0,3
og blóm	5,6	4,5	0,1		0,3	6,6	1,6	81,3	8,2
Grávara	7,9	0,2	0,1		40,1	12,5	11	28,3	2,1
Æðardúnn	5,6	20,6	41,9		9,2	12,7	8,6	1,3	0,7
Skógarafurðir	10,1	3,9	12,3		1,5	34	27,2	41,6	0,2
og annað	14,1	15	1,1		12,4	7,6	1,2	48,6	0,7
búgjalds	9,4	12	4,3		13,5	17,9	7,4	35,5	100

Heimild: Bændasamtök Íslands

16.7 Skógarauðlindin

Talsverð nytjaskógastarfssemi er á Austursvæði og Suðursvæði en sú starfsemi er skemmra á veg komin á öðrum svæðum. Á höfuðborgarsvæðinu og nágrenni er Skógræktarfélag Reykjavíkur með reiti í Heiðmörk, Fossvogi, Hvammsvík, Fellsmörk, Reynisvöllum og Mógilsá.

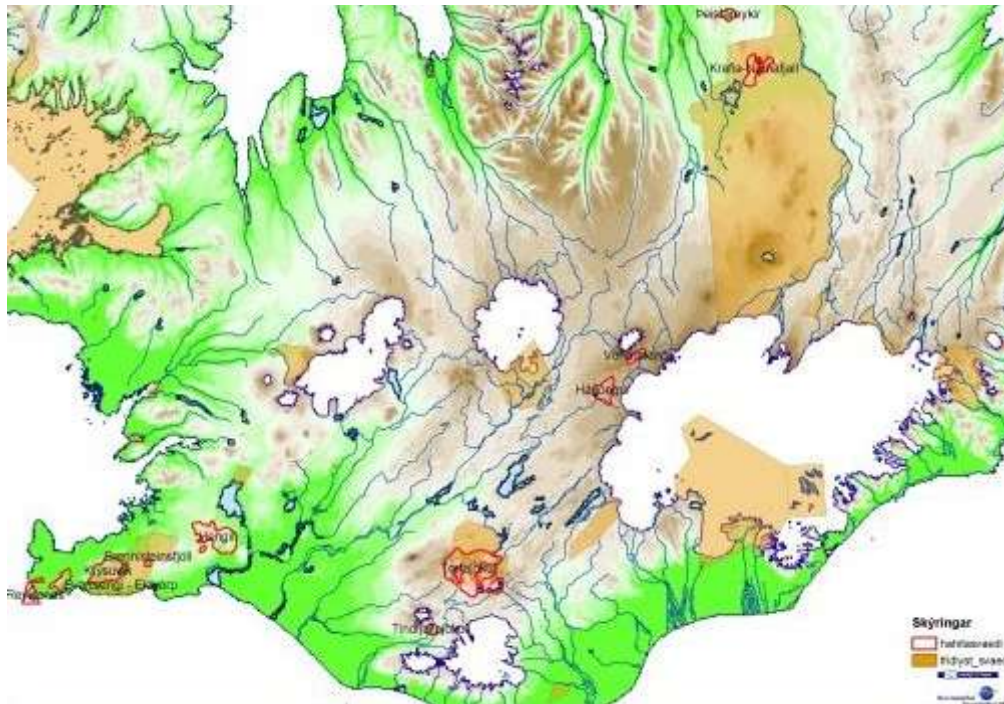
Heimild: Umhverfi og auðlindir. Umhverfissráðuneytið

16.8 Möguleikar til orkuframleiðslu (vatnsorka, jarðvarmi)

16.8.1 Virkjanakostir vatnsorku

Ekki eru virkjanakostir í vatnsorku á höfuðborgarsvæðinu.

16.8.2 Háhitasvæði

Heimild: Orkustofnun

Í þeim áfanga sem nú er lokið (sjá skýrslur Orkustofnunar og vísun á vef Rammaáætlunar <http://www.os.is/page/rammi>) var fyrst og fremst lögð áhersla á svæði nærri byggð, en Torfajökull var einnig tekinn með. Í nokkrum tilfellum voru rannsóknir komnar á hönnunarstig með borunum og tilheyrandi og í sumum tilvikum er til vinnslusaga. Í öðrum tilfellum var forathugun lokið með mælingum sem menn ætla að gefi til kynna möguleg vinnslusvæði.

Þar sem ekki kemur endanlega í ljós fyrr en með vinnslureynslu hve mikils má vænta af hverju svæði var ákveðið að skipta háhitasvæðunum upp í vinnslueiningar sem hver um sig gæti hugsanlega skilað 120 MW raforkuvinnslu. Á öðrum svæðum er fylgt mati sem tekið var saman fyrir í skýrslu iðnaðarráðuneytisins Innlendar orkulindir til vinnslu raforku.

Í öðrum áfanga rammaáætlunar verður bætt við nokkrum nýjum svæðum og skiptingu hinna stærstu í undirsvæði breytt nokkuð í ljósi nýrrar vitneskju, sbr. önnur svæði hér að neðan.

Helstu virkjunarkostir jarðhita

Hengill: Hengilssvæðinu var skipt í 6 megin vinnslusvæði; Hverahlíð, Hellisheiði, Nesjavellir-Þverárdalur, Hveragerði-Grændalur, Innstidalur, Ölkelduháls. Með hliðsjón af umhverfismálum er Orkuveita Reykjavíkur nú að kanna möguleika á borunum á Skarðsmýrarfjalli í stað Innstadals. Á Nesjavöllum fer fram 120 MW raforkuvinnsla á vegum Orkuveitu Reykjavíkur. Sama fyrirtæki hefur byggt 90 MW virkjun sem nýtir borholur á Hellisheiði. Áform eru um 155 MW stækkun þar og verið er að kanna möguleika á 135 MW virkjun á Ölkelduhálsi og 90 MW virkjun í Hverahlíð.

16.9 Aðrir æskilegir en ekki fyrirliggjandi árangursmælikvarðar fyrir auðlindir

- Veiddar gæsir
- Veiddar rjúpur

17 Menningarmál, söfn og félagsstörf

17.1 Söfn og menningarsetur

Alls voru 26 söfn starfrækt á höfuðborgarsvæðinu og heimsóttu tæplega 627 þúsund manns þau á árinu 2006 og störfuðu 254 manns þar undir lok ársins en 354 yfir mesta annatímann.

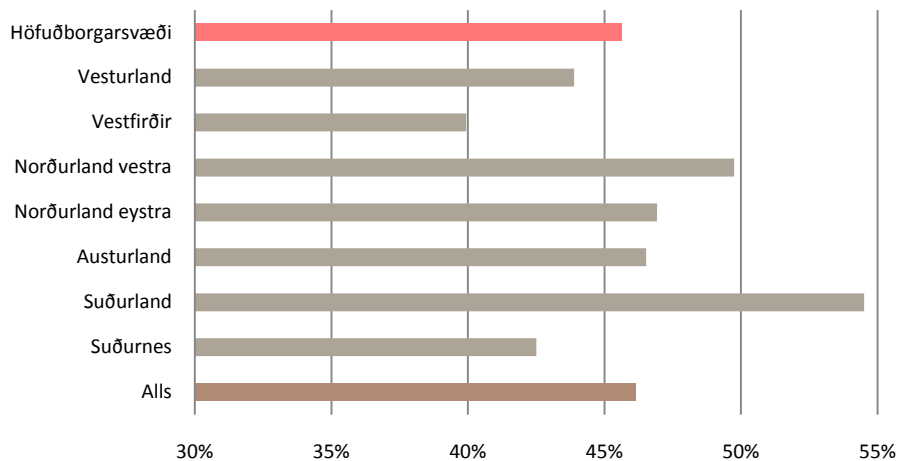
2006	Höfuðb.svæði	Vesturland	Vestfirðir	NV-land	NA-land	Austurland	Suðurland	Suðurnes	Alls
Minja- og munasöfn, alls	627.381	74.517	44.903	62.705	108.644	72.478	183.803	87.330	1.261.761
Fjöldi safna	26	11	15	11	17	17	16	7	113
Meðalfjöldi gesta	24.130	6.774	2.994	5.700	6.391	4.263	11.488	12.476	11.166
Byggðasöfn	77.237	29.337	7.003	30.170	28.247	14.645	71.887	38.240	296.766
Fjöldi safna	3	5	1	2	5	3	4	3	26
Meðalfjöldi gesta	25.746	5.867	7.003	15.085	5.649	4.882	17.972	12.747	11.414
Söguminjasöfn	183.694	43.700	31.828	28.749	38.800	28.933	69.546	9.450	434.700
Fjöldi safna	10	5	12	7	8	10	9	1	62
Meðalfjöldi gesta	18.369	8.740	2.652	4.107	4.850	2.893	7.727	9.450	7.011
Listasöfn	349.435	.	5.000	2.500	20.148	700	.	29.640	407.423
Fjöldi safna	10	.	1	1	2	1	.	1	16
Meðalfjöldi gesta	34.944	.	5.000	2.500	10.074	700	.	29.640	25.464
Náttúrusöfn	17.015	1.480	1.072	1.286	21.449	28.200	42.370	10.000	122.872
Fjöldi safna	3	1	1	1	2	3	3	2	16
Meðalfjöldi gesta	5.672	1.480	1.072	1.286	10.725	9.400	14.123	5.000	7.680
Fiskasöfn og dýragarðar	158.212	.	.	1.760	.	.	17.000	.	176.972
Fjöldi safna	1	.	.	2	.	.	1	.	4
Meðalfjöldi gesta	158.212	.	.	880	.	.	17.000	.	44.243
Söfn, setur, sýningar og garðar, alls	785.593	74.517	44.903	64.465	108.644	72.478	200.803	87.330	1.438.733
Fjöldi safna	27	11	15	13	17	17	17	7	124
Meðalfjöldi gesta	29.096	6.774	2.994	4.959	6.391	4.263	11.812	12.476	11.603
Starfsmenn									
Sumar	354	51	26	50	72	45	79	22	699
Árslök	254	28	9	18	27	20	20	15	391
Gestir pr. starfsmann									
Sumar	2.219	1.461	1.727	1.289	1.509	1.611	2.542	3.970	2.058
Árslök	3.093	2.661	4.989	3.581	4.024	3.624	10.040	5.822	3.680

Heimild: Hagstofa Íslands

17.2 Þátttaka unglunga í skipulögðu íþróttastarfi

Um 46% barna og unglunga á höfuðborgarsvæðinu stunda íþróttir og er það samsvarandi meðaltali á landsvísu.

**Hlutfall íþróttaiðkenda á aldrinu 0-19 ára af heildarfjölda
aldurshóps - 2007**

Heimild: Hagstofa Íslands

17.3 Aðrir æskilegir en ekki fyrirbyggjandi árangursmælikvarðar fyrir menningarmál

- Störf við menningartengda starfsemi
- Fjöldi fræðslustarfa
- Þátttaka í menningarstarfi

Heimild: Fjárlög 2010

17.4 Vegaáætlun stofnkostnaður grunnets

Fjármagn sem ætlað er til endurbóta á því sem kallað er grunnnet í vegaáætlun er sýnt í töflunni hér á eftir. Til samanburðar er sýnt hver heildaráætlun til grunnnetsendurbóta er í ósamþykktari þingsályktunartillögu og hlutfall höfuðborgarsvæðis í því fjármagni:

Vegaáætlun, úr skiptingu stofnframkvæmda 2007-2010

Verkefni á höfuðborgarsvæði	2007	2008	2009	2010
Hringvegur, m.a. Hafravatnsvegur og Nesbraut	400	921	2.984	1.741
Hafnarfjarðarvegur, m.a. Kringlumýri/Miklabr.		235	1.731	1.726
Reykjanesbraut	200	2.575	1.120	
Krýsuvíkurvegur	55	114		
Kjósarskarð	29	62	54	54
Nesbraut	285	16		
Heiðmerkurvegur	24	25	12	13
Arnarnesvegur	50	250	244	415
Álftanesvegur	217	503		
Bláfjallavegur			13	12
Hafravatnsvegur	2	22	41	
Sundabraut	100	492	3.700	3.808
Meðalfellsvegur	10	11		
Göngubrýr, undirgöng og smærri verk	150	156	156	156
	1.522	5.382	10.055	7.925
Samtals öll kjördæmi	9.539	21.704	25.326	21.617
Hlutfall höfuðborgarsvæðis af heild	16%	25%	40%	37%

Ósamþykkt þingsályktunartillaga 2007-2018

Vegaáætlun - stofnkostnaður grunnets

Verkefni á höfuðborgarsvæði	2007-2010	2011-2014	2015-2018
Hringvegur Hafravatn-Kollafjörður	390	3.400	3.800
Hafnarfjarðarvegur-m.a. Kringlum./Miklubr.	3.557	2.550	1.370
Reykjanesbraut	3.059	1.000	1.000
Krýsuvíkurvegur	100		
Nesbraut	300	1.400	
Hlíðarfótur			800
Ellidavatsvegur		270	450
Arnarnesvegur	925	250	800
Vífilstaðavegur			500
Áltnesvegur	700		
Höfðabakki			340
Hafravatnsvegur	5		120
Hallsvegur og Sundabraut	100	400	
Fjarðarbraut endubætur			140
Göngubrýr, undirgöng og smærri verk, ófyrirséð	600	680	680
	9.736	9.950	10.000
Söluandvirði Símans			
Sundabraut	8.000		
(Gatnamót við Nesbraut og Reykjanesbraut talið til Suðurnesja, samtals 2.200 mkr.)	8.000	0	0
Samtals höfuðborgarsvæði	17.736	9.950	10.000
Heildaráætlun - Stofnkostnaður grunnets	51.397	37.480	38.200
Hlutfall höfuðborgarsvæðis af heild	35%	27%	26%

Fjárhæðir í millj. kr.